

2023

ÅRSBERETNING

Indhold

BORGMESTERENS FORORD	4
POLITISK ORGANISATION	6
ADMINISTRATIV ORGANISATION	7
LOLLAND KOMMUNES VILKÅR	8
REGNSKABSRESULTAT	12
KLIMA-, TEKNIK- OG MILJØUDVALGET	23
FRITIDS-, KULTUR- OG FOLKESUNDHEDSUDVALGET	29
BØRNE- OG SKOLEUDVALGET	33
ÆLDRE-, OMSORGS- OG SUNDHEDSUDVALGET	41
SOCIAL- OG ARBEJDSMARKEDSUDVALGET	45
ØKONOMI- OG ERHVERVSUDVALGET	51
STRATEGI FOR LOLLAND KOMMUNE	60
STYRING I LOLLAND KOMMUNE	60
BUDGET 2024	62
LANDSPOLITIK MED BETYDNING FOR LOLLAND	63
REGNSKABSOPGØRELSE	64
BALANCE	65
PENGESTRØMSOPGØRELSE	66
HOVED- OG NØGLETAL	67
NOTER	69
REGNSKABSOVERSIGT	76
LEDELSENS PÅTEGNING	77

Borgmesterens forord

Store muligheder

År 2023 har været et godt år på Lolland. Femernbyggeriet skrider hastigt frem, den nye station tager form, den grønne omstilling har fået luft under vingerne, den grønne gasledning er næsten på plads, der er gang i turismen, antallet af gæster stiger år for år, spændende virksomheder har fået øje på vores område, alle erhvervsarealer i Naskov og Maribo er solgt, og nye er godt på vej. Alt sammen store potentialer, vi skal være dygtige til at gribe og udvikle.

Fabrikken bliver liggende

Orkanens øje er lige nu Rødbyhavn. Det blev for alvor cementeret, da Folketinget kort før jul vedtog, at det store produktionsanlæg skal bevares og bruges til nye, store byggeopgaver, når Femernbyggeriet er i mål. Det var en vigtig milepæl for Lolland; det er en moderne fabrik, der rummer tusindvis af ekstra arbejdspladser og fungerer som en stærk dynamo for både beskæftigelse, bosætning og erhvervsudvikling. Interessen mærker vi allerede nu, og med den nye beslutning om at sikre fabrikken, har vi fået et solidt fundament for at sikre vækst og dynamik på Lolland også i et langsigtet perspektiv.

Grøn erhvervspolitik

Et andet område, der har og vil få stor betydning for Lolland, er den grønne omstilling. Her har vi i mange år været med helt i front, og vi har et stort fokus på at

---

sikre, at de mange vindmøller, solceller og energianlæg på Lolland ikke kun skaber værdi for Danmark, men også er til gavn lokalt. Fx i form af flere arbejdspladser, flere indtægter eller let adgang til billig, grøn strøm. De første eksempler ser vi allerede nu – fx på Nakskov Havn, hvor en såkaldt grøn virksomhedsklynge er ved at tage form. Det er en kæde af virksomheder, der kan udnytte hinandens restproduktion og spildprodukter, og er et eksempel på innovativ nytænkning, der både kan understøtte vores forrerposition på det grønne område og samtidig sikre ekstra arbejdspladser lokalt.

Presset økonomi kræver national løsning

Mulighederne er således mange. Og bedre end nogensinde før. Men vi står samtidig i et spændingsfelt, hvor vi på den ene side skal være klar til at smede, mens jernet er varmt, men samtidig også skal sikre en sund økonomi og en stabil drift undervejs. En balance, der er udfordret af, at Lolland Kommune stadig er strukturelt underfinansieret.

For selvom vores regnskab for 2023 viser et driftsoverskud på 198,1 mio. kroner og en kassebeholdning, der er øget med godt 13 mio. kroner, er det et resultat, der er baseret på et beskedent anlægsforbrug på 41,5 mio. og et ekstra ekstraordinært særtilskud på 90 mio. kroner. Sidstnævnte kommer oveni de 120 mio. kroner, som Lolland Kommune i forvejen modtager som en del af den partnerskabsaftale, der tidligere er indgået med Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Ser vi fremad, ser det ikke just lettere ud. Der er lige nu udsigt til, at vi kommer til at mangle 182 mio. kroner i 2025 og 255 mio. kroner i 2026. Der er derfor ingen tvivl om, at vi har brug for en ny udligningsreform, en permanent forhøjelse af særtilskudspuljen eller andre indsatser på nationalt niveau, hvis vi skal have vores økonomi til at hænge sammen. En indsats og dialog, som vi også i det kommende år vil have et stort fokus på; det er vigtigt, at vi får en mere langsigtet og bæredygtig økonomisk løsning på plads – en gang for alle.

Lolland Kommune, den 4. april 2024

Borgmester Holger Schou Rasmussen

Politisk organisation

BYRÅDET

Borgmester Holger Schou Rasmussen (A)	Gry Hernø (A)	Leo Christensen (L)
Viceborgmester Henrik Jacobsen (C)	Lasse Falster (A)	Tine Vinther Clausen (V)
2. viceborgmester Vibeke Grave (A)	Klaus F. Svensson (A)	Merete Meyer (V)
Martin Boesen (A)	Diana Leicht Christensen (A)	Knud Knudsen (V)
Michael Knudsen (A)	Eric Steffensen (A)	Vagn Pedersen (V)
Thomas Østergaard (A)	Lars Christiansen (F)	Jesper Volmer (V)
Muj Berisha (A)	Per Kim Nielsen (F)	Birthe Lauridsen (Ø)
Steffen Rasmussen (A)	Henning A. Rasmussen (H)	
Ann-Britt Lærkedahl (A)	Marie-Louise Brehm Nielsen (H)	

ØKONOMI- OG ERHVERVSUDVALGET

Borgmester Holger Schou Rasmussen (A)	Muj Berisha (A)	Eric Steffensen (A)
Næstformand Henrik Jacobsen (C)	Steffen Rasmussen (A)	Lars Christiansen (F)
Vibeke Grave (A)	Lasse Falster (A)	Tine Vinther Clausen (V)
	Ann-Britt Lærkedahl (A)	Merete Meyer (V)

SOCIAL- OG ARBEJDSMARKEDSUDVALGET

Formand Vibeke Grave (A)	Diana Leicht Christensen (A)	Henning A. Rasmussen (H)
Næstformand Vagn Pedersen (V)	Lars Christensen (F)	Birthe Lauridsen (Ø)
Gry Hernø (A)		

KLIMA-, TEKNIK- OG MILJØUDVALGET

Formand Tine Vinther Clausen (V)
Næstformand Muj Berisha (A)
Ann-Britt Lærkedahl (A)
Klaus F. Svensson (A)
Henning A. Rasmussen (H)
Knud Knudsen (V)
Per Kim Nielsen (F)

ÆLDRE-, OMSORGS- OG SUNDHEDSUDVALGET

Formand Marie-Louise Brehm Nielsen (H)
Næstformand Klaus F. Svensson (A)
Lasse Falster (A)
Diana Leicht Christensen (A)
Lars Christensen (F)
Vagn Pedersen (V)
Merete Meyer (V)

BØRNE- OG SKOLEUDVALGET

Formand Thomas Østergaard (A)
Næstformand Eric Steffensen (A)
Michael Knudsen (A)
Gry Hernø (A)
Jesper Volmer (V)
Tine Vinther Clausen (V)
Per Kim Nielsen (F)

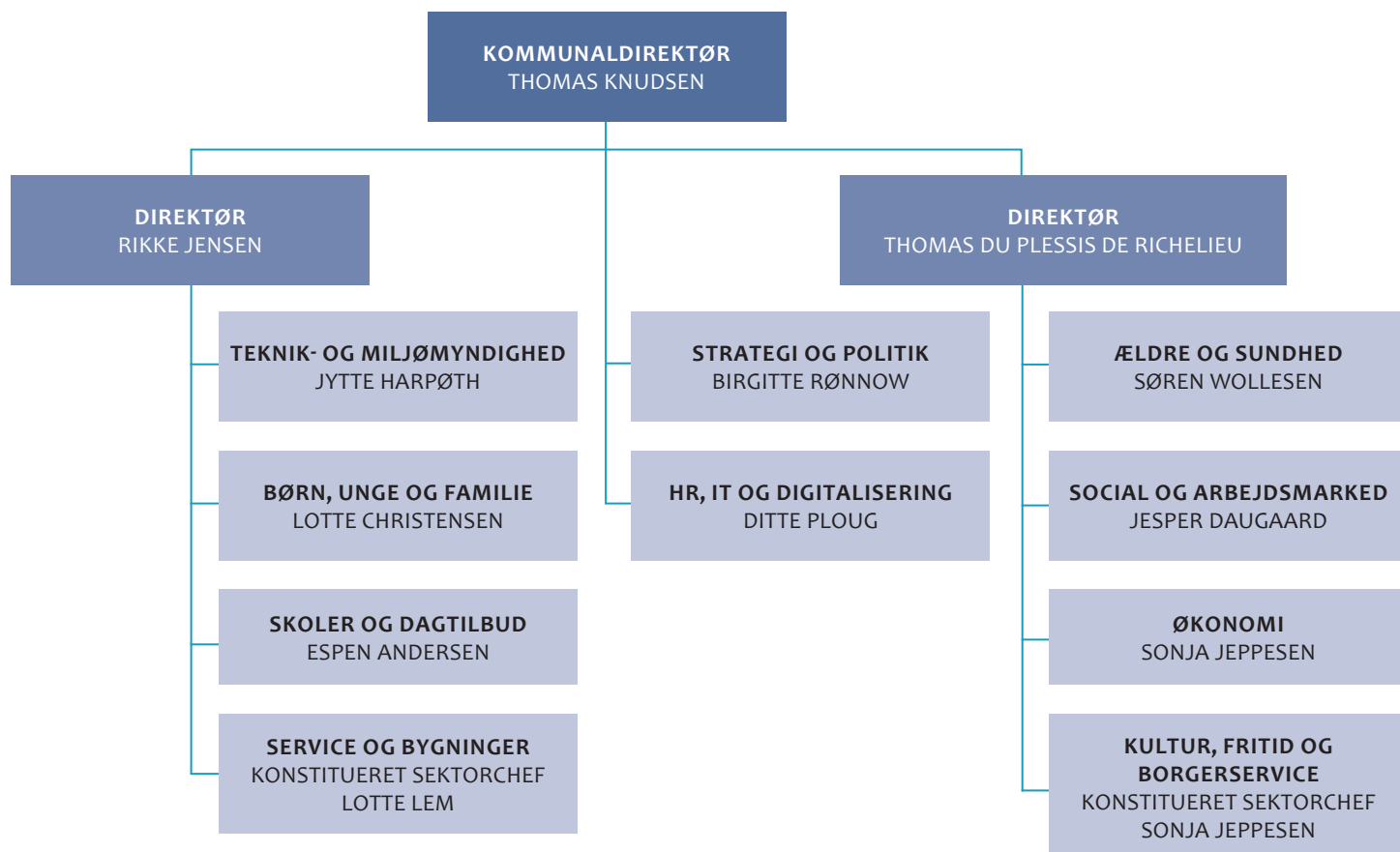
FRITIDS-, KULTUR- OG FOLKESUNDHEDSUDVALGET

Formand Martin Boesen (A)
Næstformand Merete Meyer (V)
Michael Knudsen (A)
Steffen Rasmussen (A)
Jesper Volmer (V)
Knud Knudsen (V)
Leo Christensen (L)

Administrativ organisation

Kommuneoplysninger

Direktion

Thomas Knudsen, kommunaldirektør
Thomas du Plessis de Richelieu, direktør
Rikke Jensen, direktør

Revision

BDO Statsautoriseret Revisionsaktieselskab
Ringstedvej 18
4000 Roskilde

Lolland Kommunes vilkår

Geografi

Lolland Kommune er en landkommune med to større centerbyer henholdsvis Nakskov og Maribo. Lolland Kommune omfatter også de tre beboede øer Fejø, Femø og Askø foruden en række ubeboede øer blandt andet i Nakskov Fjord. Befolkningen er primært koncentreret i de to førnævnte byer eller på en akse mellem disse byer. Lolland Kommune dækker et areal på knap 887 km² svarende til godt 45 indbyggere pr. km².

Erhvervsstruktur

Lolland Kommune har en erhvervsstruktur præget af mange mindre erhvervsvirksomheder og er således ikke afhængig af enkelte meget store virksomheder med hensyn til såvel selskabsskat som arbejdspladser. Kommunens erhvervsliv er baseret på en række servicevirksomheder herunder turismevirksomhed, produktionsvirksomheder og virksomheder afledt af landbrug, der også er et vigtigt erhverv i Lolland Kommune. Lolland Kommune oplever stadig øget erhvervmæssig aktivitet afledt af etablering

af Femern Bæltforbindelsen og det igangværende arbejde med den nye Storstrømsbro.

Erhvervsstrukturen i Lolland Kommune støttes op af et velfungerende undervisningssystem med en række kommunale folkeskoler og privatskoler, flere efterskoler, erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser indenfor Lolland Kommunes eget geografiske område. Derudover kan bacheloruddannelsen tilbydes via Professionshøjskolen Absalon i nabokommunen Guldborgsund, hvor der tilbydes professionsbachelor indenfor studiegrenerne pædagog, socialrådgiver og sygeplejerske.

Trods erhvervsstrukturen og de mange uddannelsesmuligheder er 29,4 procent af aldersgruppen 25 til 64-årige uden erhvervsuddannelse. Til sammenligning svarer det gennemsnitlige tal for hele landet til 16,2 procent. Lolland Kommune er, med de godt 29 procent, topscorer på listen over 25 til 64-årige uden erhvervsuddannelse efterfulgt af Ishøj. Andelen af aldersgruppen 25 til 64-årige uden

Foto: Hestehovedet Opera - Knud Erik Stegmann, Nakskov Fotogruppe

erhvervsuddannelse i Lolland Kommune er dog faldet en smule hen over de sidste fem år (tallene er fra 2022, idet der er forsinkelse i opgørelserne).

Økonomiske og strukturelle udfordringer

Lolland Kommune har gennem flere år oplevet store udfordringer dels i forhold til den økonomiske situation, men også i forhold til den demografiske udvikling. Kommunen erfarer en gradvis, men tydelig ændring i befolknings-sammensætningen samtidig med en kontinuerlig befolkningstilbagegang. Konkret kan det konstateres, at Lolland Kommune har mistet 9.002 borgere siden kommunesammenlægningen, svarende til knap 19 procent. At skulle tilpasse kommunens organisation og strukturer til en så kraftig befolkningstilbagegang er en betydelig og fortløbende udfordring.

Samtidig med befolkningstilbagegangen er der sket en tydelig ændring i befolkningssammensætningen hen imod en større og større andel på offentlig forsørgelse, færre unge og ressourcestærke borgere i den erhvervsaktive alder samt en stigende andel af borgere, der har brug for sociale foranstaltninger. Disse ændringer medfører både et stigende pres på kommunens økonomi, men betyder også ændringer i hele kommunens sociale fundament.

Et faldende antal borgere medfører faldende indtægter. Det faldende indtægtsgrundlag samtidig med et stigende udgiftspres har resulteret i en grundlæggende strukturel ubalance i kommunens økonomi.

Demografi

Siden kommunesammenlægningen tilbage i 2007 har Lolland Kommune oplevet en konstant befolkningstilbagegang.

Set over hele perioden fra 2007 til 2023 har Lolland Kommune mistet 9.002 borgere, hvilket svarer til en årlig tilbagegang på godt 530. Opdeles perioden i mindre intervaller, var de hårdeste år for kommunen 2007 til 2013, hvor den årlige tilbagegang i gennemsnit lå på 729 borgere. De efterfølgende fem år, fra 2014 til 2018, faldt befolkningstilbagegangen til gennemsnitlig 383 borgere om året. Fra 2019 til 2021 oplevede Lolland Kommune igen en stigning i befolkningstilbagegangen, hvor kommunen i gennemsnit mistede 503 borgere årligt. I 2022 havde Lolland Kommune den laveste tilbagegang siden kommunesammenlægningen på blot 186 borgere. Beklageligvis hang den lave befolkningstilbagegang blandt andet sammen med den forfærdelige krig i Ukraine, der har tvunget mange tusinde mennesker på flugt. Således modtog Lolland Kommune knap 180 ukrainske flygtninge i 2022. I 2023 er befolkningstilbagegangen igen steget og er således endt på 289 borgere, der dog er den næstlaveste tilbagegang siden 2007.

I den seneste befolkningsprognose fra april 2023 prognosticerede vi en befolkningstilbagegang på 292 borgere i 2023. Det må betegnes som særdeles tilfredsstillende, at prognosen blot ramte tre borgere skævt i forhold til den reelle befolkningsudvikling ikke mindst i betragtning af de seneste års udfordringer.

I 2020 og til dels i 2021 var Danmark samt store dele af verden nedlukket ad flere omgange grundet Covid19-pandemien, hvilket havde stor betydning for ind- og udvandringen. I 2022 udbrød krigen i Ukraine, hvilket sendte mange tusinde mennesker på flugt. Samtidig har Lolland Kommune oplevet forskellige andre vanskeliggørende udsving i befolkningsudviklingen. Eksempelvis med det laveste antal fødsler i 2020 siden kommunesammenlægningen samt den første negative vandringsbalance nogensinde i 2019 grundet oprydning i folkeregistret. Alle disse begivenheder har - ligesom Femernprojektet – været med til at komplicere prognosticeringen. Det er derfor rigtig flot, at befolkningsprognosen kun rammer tre borgere ved siden af i forhold til faktisk udvikling.

I forhold til fødselsbalancen blev der i 2023 født 259 børn i Lolland Kommune mod en forventning på 278, altså en negativ difference på 19 fødsler i forhold til forudsigelsen. Men samtidig er antallet af dødsfald endt med at være 19 færre end forudset, hvorfor fødselsbalancen slutter med at være minus 402 borgere, hvilket er præcis det samme fødselsoverskud, som prognosen viser.

Flyttebalancen endte i 2023 på minus 54 borgere mod en forventning på minus 55 borgere i befolkningsprognosen. Men selvom flyttebalancen stort set endte som prognosticeret, dækker det over en væsentlig lavere flytteaktivitet end forventet. I 2023 var der 1.600 tilflyttere til Lolland

Kommune mod forventede 1.826, mens der ligeledes kun var 1.654 fraflyttere mod en forventning på 1.881. Der er altså tale om 226 færre tilflyttere, men samtidig også 227 færre fraflyttere end forventet.

I 2023 endte nettoindvandringen på 167 borgere mod en forventning på 165 borgere, altså ligesom flyttebalancen stort set som prognosticeret. Modsat flytteaktiviteten har vandringsaktiviteten været større i 2023 end forudset. I alt indvandrede 476 nye borgere til Lolland Kommune mod en forventning på 376, men samtidig udvandrede 309 borgere mod en forventning på 211. Der er altså indvandret 100 flere end forventet, mens der samtidig er udvandret 98 flere end ventet.

I forhold til de øvrige kommuner i Region Sjælland er Lolland Kommune en af fem kommuner, der har oplevet befolkningstilbagegang i 2023. De fire andre kommuner er Guldborgsund, Kalundborg, Odsherred og Stevns med en tilbagegang på henholdsvis 472, 293, 375 og 43 borgere. Lolland Kommune er dermed, for første gang siden kommunesammenlægningen, ikke den kommune i regionen med størst befolkningstilbagegang, men indtager en fjerdeplads af de fem kommuner. Procentuelt er Lolland Kommunes indbyggertal faldet med 0,7 procent i 2023, mens indbyggertallet i Region Sjælland samlet set er steget med 0,4 procent. På landsplan er indbyggertallet steget med 0,5 procent.

Befolkningsregnskab

	2023	2022	2021	2020	2019
Befolkningen primo	39.921	40.107	40.539	41.105	41.615
Fødte	259	254	285	215	290
Døde	661	725	700	685	693
Fødselsoverskud	-402	-471	-415	-470	-403
Tilflyttede	1.600	1.783	1.806	1.822	1.855
Fraflyttede	1.654	1.879	1.973	1.966	1.919
Nettoflyttede	-54	-96	-167	-144	-64
Indvandrede	476	597	302	206	291
Udvandrede *	309	216	152	158	334
Nettoindvandrede	167	381	150	48	-43
Befolkningstilvækst	-289	-186	-432	-566	-510
Befolkning ultimo	39.632	39.921	40.107	40.539	41.105

* Den øgede udvandring i 2019 skyldes oprydning i folkeregistret.

Socioøkonomisk indeks

Hvert år opgør Indenrigs- og Sundhedsministeriet kommunernes udgiftsbehov på baggrund af en række demografiske og socioøkonomiske kriterier. I forbindelse med udligningsreformen med virkning fra 2021 blev det besluttet, at demografien permanent vægter med 67 procent i beregningen, mens socioøkonomien vægter med 33 procent. For 2023 er det landsgennemsnitlige udgiftsbehov opgjort til 70.664 kr. pr. indbygger, mens udgiftsbehovet for Lolland Kommune er opgjort til 90.032 kr. pr. indbygger. Lolland Kommunes udgiftsbehov er således 19.368 kr. højere pr. indbygger, hvilket samtidig betyder, at Lolland Kommune har landets absolut højeste udgiftsbehov.

Efter udligningsreformen opgøres det socioøkonomiske udgiftsbehov på baggrund af atten forskellige kriterier, hvor eksempelvis kriterierne 20 til 59-årige uden beskæftigelse; 24 til 49-årige uden erhvervsuddannelse samt almene familieboliger vægter tungest med henholdsvis 19, 13 og 12 procent.

I beregningen af kommunernes socioøkonomiske udgiftsbehov opgøres samtidig kommunernes socioøkonomiske indeks, der er en samlet vægtning af de atten kriterier. Det socioøkonomiske indeks er et udtryk for, hvor udfordret

en kommune er i forhold til socioøkonomi. Hvis en kommunes socioøkonomiske indeks opgøres til en værdi over 100, betyder det, at kommunen har et større socioøkonomisk udgiftsbehov end landsgennemsnittet.

Lolland Kommunes socioøkonomiske indeks blev i 2023 opgjort til 162,4 - hvilket er det næsthøjeste på landsplan.

Sammenholdes det forhold, at Lolland Kommune har landets tungeste borgere (socioøkonomisk set) med kommunens indtægter fra skatter, tilskud og udligning bemærkes, at udgiftsbehovet giver anledning til betydelige indtægter fra tilskud og udligning sammenlignet med landets øvrige kommuner.

Indtægterne fra indkomstskat og fra tilskuds- og udligningsordningen skal ses som et samlet indtægtsgrundlag. I budget 2023 valgte byrådet statsgaranti, hvorfor der ikke vil ske efterfølgende reguleringer af skatter samt tilskud og udligning. Undtaget herfra er dog den generelle midtvejsregulering af tilskud og udligning, hvor bloktilskuddet bliver reguleret i forhold til ny lovgivning og nye skøn for kommunernes udgifter i året. I 2023 blev Lolland Kommune positivt midtvejsreguleret med 54,5 mio. kr.

Regnskabsresultat

Resultat i alt

Regnskabet aflægges med et driftsoverskud på 198,1 mio. kr. mod forrige års overskud på 192,7 mio. kr. I det oprindelige budget 2023 var der forventet et driftsoverskud på 156,7 mio. kr.

Det højere driftsresultat på 41,4 mio. kr. er på trods af øgede overførselsudgifter på 33,1 mio. kr. At driftsresultatet er bedre end oprindeligt budgetteret kan overordnet forklares med øgede indtægter på 54,5 mio. kr. i forbindelse med sommerens midtvejsregulering samt serviceområdernes mindreforbrug på 20,5 mio. kr.

Driftsresultatet er 15,5 mio. kr. bedre end forventningen i budgetopfølgningen 30. september, hvor der blev forventet et overskud på 182,6 mio. kr. Det skyldes primært færre serviceudgifter end forventet, der endte med at blive 16,6 mio. kr. lavere end forventningen ved seneste budgetop-

følgning. Derudover endte indtægterne også 4,4 mio. kr. bedre end forventet ved sidste opfølgning, mens overførselsudgifterne modsat endte 5,5 mio. kr. ringere.

Driftsoverskuddet på 198,1 mio. kr. giver økonomisk råderum til afholdelse af udgifter til anlæg, renter samt afdrag på kommunens gæld.

Driftsresultatet og udviklingen i driftsudgifterne giver et godt udgangspunkt for at overholde budget 2024.

Det samlede regnskabsresultat for 2023, efter udgifter til renter og anlæg, endte ligeledes væsentligt mere positivt end oprindeligt budgetteret. Resultatet viser et overskud på 147,3 mio. kr., hvilket er 118,1 mio. kr. bedre end oprindeligt budget. Den primære årsag er et markant lavere anlægsforbrug på 41,5 mio. kr., hvor der var budgetterede anlægsudgifter svarende til 113,5 mio. kr. i 2023.

Foto: Kappel Kirke - Kim Schou, Nakskov Fotogruppe

Regnskabsopgørelse

Beløb i mio. kr.

	Oprindeligt Budget	Korrigeret Budget	Regnskab 2023	Regnskab 2022	Budget 2024
Indtægter					
Skatter	-1.984,4	-1.983,8	-1.985,2	-1.887,1	-2.110,7
Tilskud og udligning	-1.947,8	-1.998,0	-2.001,0	-1.987,5	-2.009,5
Indtægter i alt	-3.932,2	-3.981,8	-3.986,2	-3.874,6	-4.120,2
Driftsvirksomhed					
Klima, Teknik og Miljø	158,3	172,4	162,9	149,5	164,2
Fritid, Kultur og Folkesundhed	73,5	85,6	73,8	75,9	77,1
Børn og Skole	812,4	820,0	821,8	808,4	867,8
Ældre, Omsorg og Sundhed	876,8	869,1	868,5	844,9	895,4
Social og Arbejdsmarked	1.434,0	1.473,6	1.478,3	1.408,4	1.551,0
Økonomi og Erhverv	420,5	429,5	382,8	394,8	440,7
Driftsvirksomhed i alt	3.775,5	3.850,2	3.788,1	3.681,9	3.996,2
Driftsresultat før renter	-156,7	-131,6	-198,1	-192,7	-124,0
Renter	14,0	12,0	9,3	15,1	15,6
Primært driftsresultat	-142,7	-119,6	-188,8	-177,6	-108,4
Anlægsvirksomhed i alt	113,5	137,7	41,5	58,6	91,9
Resultat i alt	-29,2	18,1	-147,3	-119,0	-16,5
Finansieringsoversigt					
Resultat ifølge ovenstående	-29,2	18,1	-147,3	-119,0	-16,5
Afdrag på lån	107,4	117,4	117,0	464,2	111,8
Optagne lån	-68,4	-91,0	-9,2	-450,3	-49,2
Kursreguleringer	0,0	0,0	-4,7	9,2	0,0
Balanceforskydninger	-0,7	3,7	31,0	19,2	-0,7
Ændring af likvide aktiver i alt	9,1	48,2	-13,2	-76,7	45,4

Generelt i regnskabet angives kommunens udgifter som positive tal, mens kommunens indtægter angives som negative tal.

Foto: Kappel Stubmølle - Henning Nørgaard Pedersen, Nakskov Fotogruppe.

Forventninger til regnskabet

Forventninger i budgetopfølgningerne til regnskabsresultatet.

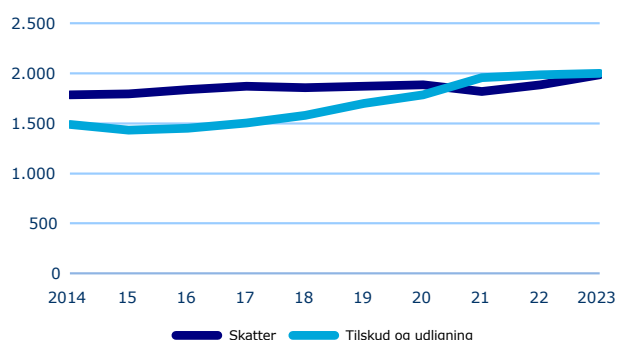
Beløb i mio. kr.

	Oprindeligt Budget	Forventet regnskab 28.02.23	Forventet regnskab 30.04.23	Forventet regnskab 30.06.23	Forventet regnskab 30.09.23	Regnskab
Indtægter						
Skatter	-1.984,4	-1.984,4	-1.984,4	-1.984,4	-1.983,8	-1.985,2
Tilskud og udligning	-1.947,8	-1.947,8	-1.947,8	-1.997,5	-1.998,0	-2.001,0
Indtægter i alt	-3.932,2	-3.932,2	-3.932,2	-3.981,9	-3.981,8	-3.986,2
Driftsvirksomhed						
Klima, Teknik og Miljø	158,3	156,8	164,7	165,2	167,9	162,9
Fritid, Kultur og Folkesundhed	73,5	75,5	76,0	76,1	76,3	73,8
Børn og Skole	812,4	809,1	812,5	824,4	819,5	821,8
Ældre, Omsorg og Sundhed	876,8	858,9	864,1	869,4	869,0	868,5
Social og Arbejdsmarked	1.434,0	1.471,3	1.474,8	1.462,7	1.472,0	1.478,3
Økonomi og Erhverv	420,5	418,7	417,8	415,0	394,5	382,8
Driftsvirksomhed i alt	3.775,5	3.790,3	3.809,9	3.812,8	3.799,2	3.788,1
Driftsresultat før renter	-156,7	-141,9	-122,3	-169,1	-182,6	-198,1
Renter	14,0	16,0	16,0	12,0	12,0	9,3
Primært driftsresultat	-142,7	-125,9	-106,3	-157,1	-170,6	-188,8
Anlægsvirksomhed i alt	113,5	184,7	144,9	141,7	73,8	41,5
Resultat i alt	-29,2	58,8	38,6	-15,4	-96,8	-147,3
Finansieringsoversigt						
Resultat ifølge ovenstående	-29,2	58,8	38,6	-15,4	-96,8	-147,3
Afdrag på lån	107,4	106,0	106,0	105,7	117,4	117,0
Optagne lån	-68,4	-95,5	-81,0	-78	-72,3	-9,2
Kursreguleringer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,7
Balanceforskydninger	-0,7	3,7	3,7	3,7	3,7	31,0
Ændringer af likvide aktiver i alt	9,1	73,0	67,3	16,0	-48,0	-13,2

Indtægter

Lolland Kommunes indtægter fra skatter, tilskud og udligning udgjorde 3.986,2 mio. kr. i 2023. Sammenlignet med 2022 er der tale om en indtægtsstigning på 111,6 mio. kr. Indtægterne fra tilskud og udligning er steget med 13,5 mio. kr., mens skatteindtægterne ligeledes er steget med 98,1 mio. kr.

Indtægter (mio. kr.)

Der var oprindeligt budgetteret med indtægter fra tilskud og udligning på 1.947,8 mio. kr. Regnskabsresultatet viser en merindtægt på 53,2 mio. kr., hvilket skyldes en positiv midtvejsregulering på 54,5 mio. kr. på grund af øgede udgifter på overførselsområdet, ændret pris- og lønskøn samt øgede udgifter til ukrainske fordrevne. Samtidig har kommunen haft en udgift på 1,3 mio. kr. til fondsmoms på grund af afregnet tilskud til Nakskov 2030.

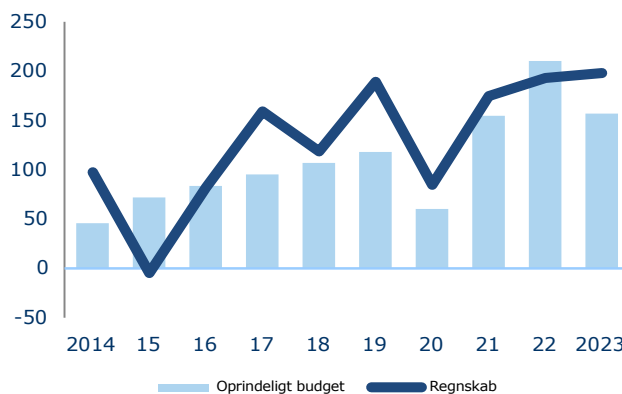
Driftsvirksomhed

Lolland Kommunes driftsresultat før renter viser et overskud på 198,1 mio. kr. I forhold til driftsresultatet for 2022 er det en stigning på 5,4 mio. kr. Stigningen skyldes, at indtægtsgrundlaget er steget med 111,6 mio. kr. samtidig med, at Lolland Kommunes driftsudgifter er steget med 106,2 mio. kr. sammenholdt med 2022.

Da Lolland Kommune vedtog budgettet for 2023, var det med en forventning om, at kommunens driftsresultat før renter ville vise et overskud på 156,7 mio. kr. Det endelige driftsresultat viser et overskud på 198,1 mio. kr. og er således 41,5 mio. kr. bedre end det budgetterede for 2023.

Driftsudgifterne i regnskab 2023 udgør 3.788,1 mio. kr. Det er 12,6 mio. kr. (eller 0,3 procent) mere end de skønnede driftsudgifter i det oprindelige budget.

Driftsresultat før renter (mio. kr.)

Største procentvise afvigelse er på Økonomi- og Erhvervsudvalgets område, hvor regnskabet viser et mindreforbrug på 9 procent (37,7 mio. kr.) i forhold til oprindeligt budgetteret. Social- og Arbejdsmarkedsudvalget har et merforbrug på 3,1 procent (44,3 mio. kr.).

De øvrige udvalg har kun mindre procentvise afvigelser - fra mindreforbrug på 0,9 procent til merforbrug på 2,9 procent (i intervallet mindreforbrug på 8,3 mio. kr. til merforbrug på 9,4 mio. kr.).

Økonomi- og Erhvervsudvalgets mindreforbrug på 37,7 mio. kr. skyldes dels en bevillingsreserve på 25,5 mio. kr. og dels lavere administrationsudgifter på 11,5 mio. kr. og ejendomsudgifter på 0,7 mio. kr.

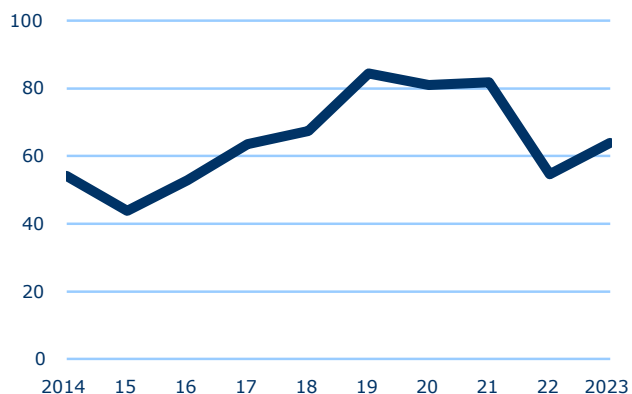
På Social- og Arbejdsmarkedsudvalgets område skyldes merforbruget på 44,3 mio. kr. primært stigende udgifter til forsikrede ledige, sygedagpenge og varig forsørgelse. En del af merforbruget kan også tilskrives midlertidige tilbud og Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse (STU).

Der forventes driftsoverførsler på 64,6 mio. kr. til 2024, hvilket er 9,9 mio. kr. mere end sidste års driftsoverførsler på 54,7 mio. kr. Driftsoverførslerne skal ses i forhold til restbudgettet for serviceudgifterne på driften på 66,4 mio. kr. og restbudgettet på de samlede driftsudgifter på 62,1 mio. kr.

Ved udgangen af 3. kvartal 2023 forventede udvalgene samlet set at overføre mindreforbrug på 51 mio. kr. til forbrug i 2024. Der er altså tale om en afvigelse på 13,6 mio. kr. imellem de forventede overførsler og de faktiske forslag til overførsler. De største afvigelser er på Økonomi- og Erhvervsudvalgets samt Klima-, Teknik- og

Driftsoverførsler (mio. kr.)

Miljøudvalgets områder, hvor den faktiske ansøgning om overførsel til 2024 er forøget med henholdsvis 8,9 mio. kr. og 4,3 mio. kr. i forhold til forventningerne i budgetopfølgningen.

Serviceudgifter

Det fremgår af budgetloven, at hvis kommunerne under ét ikke overholder den samlede serviceramme, vil det indebære sanktioner. Serviceudgifterne er defineret som de samlede nettodriftsudgifter fratrukket nettodriftsudgifterne på overførselsområderne.

Lolland Kommunes andel af servicerammen svarer stort set til det oprindeligt vedtagne budget 2023 på de netop definerede områder korrigeret for virkningen af midtvejsreguleringen. Servicerammen udgjorde 2.606 mio. kr. i 2023.

På baggrund af regnskab 2023 kan kommunens serviceudgifter opgøres til 2.560,1 mio. kr., hvilket er 45,9 mio. kr. under kommunens tekniske serviceramme.

Kommunerne vil blive sanktioneret, hvis de under ét overskrider den samlede serviceramme. 60 procent af sanktionen vil blive udmøntet på de kommuner, som overskrider egen serviceramme, og de resterende 40 procent vil blive udmøntet som en kollektiv sanktion på alle kommuner.

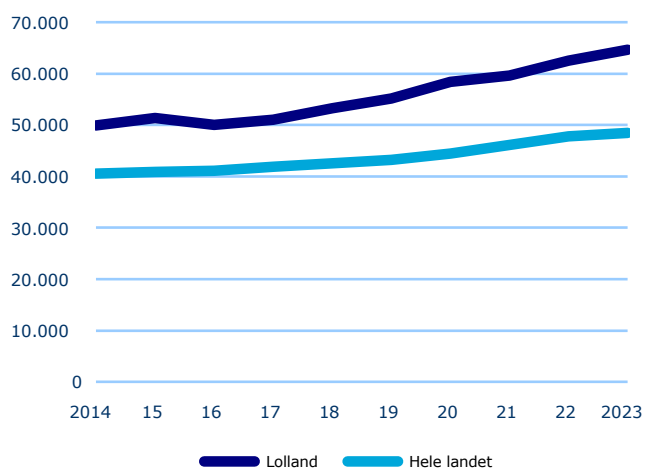
KL's seneste prognose indikerer, at der ikke vil blive problemer med overholdelse af den samlede serviceramme på landsplan.

Grafen på næste side viser, at Lolland Kommunes serviceudgifter ligger et pænt stykke over landsgennemsnittet. Den viser også, at forskellen mellem Lolland Kommune og landsgennemsnittet er forøget de seneste syv år. 2023-tallet for hele landet er de budgetlagte serviceudgifter, da de endelige regnskabstal ikke foreligger på nuværende tidspunkt.

SERVICEUDGIFTER (mio. kr.)	Serviceramme	Serviceudgifter	Restbudget
Drift			
Klima, Teknik og Miljø	159,9	162,9	-3,0
Fritid, Kultur og Folkesundhed	74,2	73,8	0,4
Børn og Skole	825,3	839,2	-13,9
Ældre, Omsorg og Sundhed	663,3	647,7	15,6
Social og Arbejdsmarked	458,9	453,9	4,9
Økonomi og Erhverv	424,5	382,5	41,9
Serviceudgifter i alt	2.606,0	2.560,1	45,9

De stigende serviceudgifter pr. borger i Lolland Kommune skyldes blandt andet stigende udgifter på områderne psykiatri og handicap, børn og unge med særlige behov samt bygnings- og it-drift. Det faldende folketal er også en medvirkende årsag til de stigende serviceudgifter pr. indbygger.

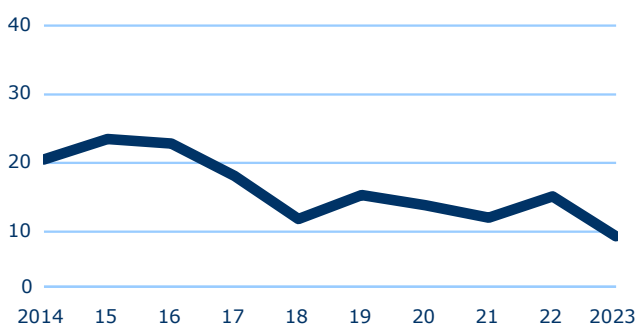
Serviceudgifter pr. indbygger (kr.)

Renter

Renteudgifterne er 4,7 mio. kr. lavere end oprindeligt budgetteret. Mindreforbruget skyldes primært ændret renteniveau med renteindtægter af indestående imod tidligere betaling for indestående samt et højere realiseret tab på værdipapirer end forventet.

Renter (mio. kr.)

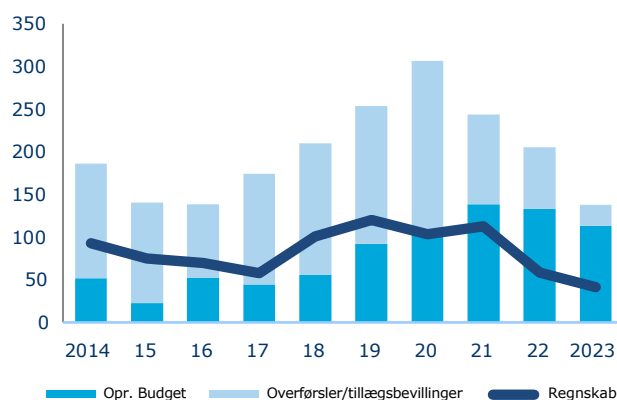
Anlægsvirksomhed

Lolland Kommune har i løbet af 2023 investeret samlet set 41,5 mio. kr. på anlægssiden. Det er 72 mio. kr. mindre end oprindeligt budget. Anlægsudgifterne er samtidig 17,1 mio. kr. lavere end anlægsudgifterne i 2022.

Anlægsudgifterne er især gået til renovering af lystbådehavne, byggemodninger samt byudvikling i Nakskov og Maribo, herunder både forskønnelse af byer samt nedrivning af slidte ejendomme.

En del anlægsarbejder blev ikke færdiggjort i 2023, hvorfor der overføres anlægsbevillinger på samlet 96 mio. kr. til 2024.

Anlægsudgifter (mio. kr.)

Det ses af grafen over anlægsudgifter, at Lolland Kommune generelt afholder væsentligt færre udgifter end det korrigerede budget og konsekvent har store overførsler mellem årene, der dog er blevet mindre de seneste par år.

Anlægsrammen

Anlægsrammen svarer til de oprindeligt budgetterede bruttoanlægsudgifter på 144,6 mio. kr. Med afholdte bruttoanlægsudgifter på 79 mio. kr. ligger kommunen under den vedtagne anlægsramme med 65,6 mio. kr.

Finansielle poster

Afdrag på lån udgør 117 mio. kr., hvilket er 9,6 mio. kr. mere end det oprindeligt budgetterede. Den væsentligste årsag hertil er indfrielse af lån vedrørende Møllecenteret, der er nedlagt som ældrebolig.

Af de samlede afdrag udgør afdrag på lån til feriemidler 3,3 mio. kr., mens afdrag på kommunens øvrige lån udgør 113,6 mio. kr. Hvis man ser bort fra den ekstraordinære indfrielse af lån på Møllecenteret, ligger afdragene på kommunens øvrige lån nogenlunde på niveau med sidste år.

Balanceforskydninger

Balanceforskydninger består af årets stigning og/eller fald i kommunens tilgodehavender og kortfristet gæld. Den væsentligste årsag til et kasetræk på 31,1 mio. kr. er 10,6 mio. kr. i langfristet tilgodehavende vedrørende lån til indefrosne ejendomsskatter og 20,5 mio. kr. i øvrige kortfristede tilgodehavender, der forventes at tilgå kassen inden for en kort periode.

Likviditet

Gennemsnitslikviditeten opgjort efter kassekreditreglen (gennemsnittet af de seneste 365 dages kassebeholdning) udgjorde ved udgangen af 2023 knap 138 mio. kr., hvilket er cirka en mio. kr. bedre end ved udgangen af 2022.

I første kvartal af 2023 steg gennemsnitslikviditeten med godt 15 mio. kr., så den ultimo marts udgjorde 152,5 mio. kr. I andet og tredje kvartal af 2023 faldt gennemsnitslikviditeten med knap 31 mio. kr. for igen i fjerde kvartal at stige med godt 16 mio. kr., og således udgjorde gennemsnitslikviditeten næsten 138 mio. kr. ved årets udgang.

Når gennemsnitslikviditeten de første tre måneder af 2023 steg med 15 mio. kr., hænger det blandt andet sammen med, at Lolland Kommune slut marts 2022 hjemtog lån på i alt 87,2 mio. kr.

Af nøjagtig samme grund faldt gennemsnitslikviditeten i andet og tredje kvartal. Med udgangen af første kvartal 2023 influerede de 87,2 mio. kr. i lånoptag ganske enkelt ikke længere på gennemsnitslikviditeten. Samtidig blev Lolland Kommune negativt midtvejsreguleret med 20,1 mio. kr. i fjerde kvartal 2022, hvilke også har trukket gennemsnitslikviditeten ned.

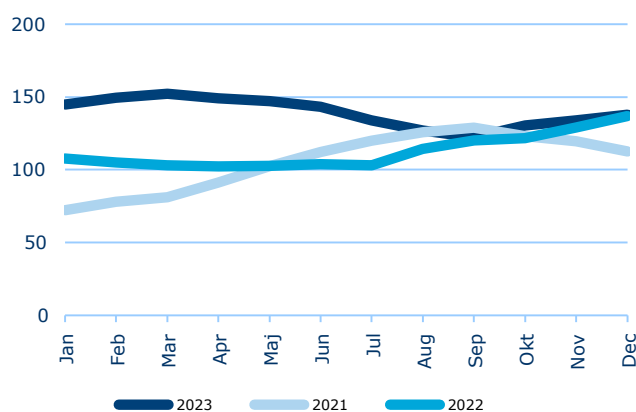
At gennemsnitslikviditeten faldt i anden og tredje kvartal udstiller i høj grad, hvilken økonomisk situation Lolland Kommune befinder sig i. Kommunen er nemlig særdeles afhængig af ”ekstraordinær” likviditetstilførsel som eksempelvis lånoptagelse eller positiv midtvejsregulering. Uden ekstra likviditetstilførsel kan Lolland Kommune på sigt ikke opretholde en positiv gennemsnitslikviditet.

Når gennemsnitslikviditeten steg igen i fjerde kvartal 2023, skyldtes det blandt andet et lånoptag på 9,2 mio. kr. ultimo april. Samtidig har et væsentligt lavere anlægsforbrug end budgetteret også været med til at styrke gennemsnitslikviditeten, ligesom en positiv midtvejsregulering

med 54,5 mio. kr. i fjerde kvartal 2023 har været med til at drive gennemsnitslikviditeten op.

Udviklingen i den gennemsnitlige likviditet fremgår af grafen over den årlige likviditetsudvikling fra 2021 til 2023.

Årlig udvikling i gennemsnitslikviditet (mio. kr.)

Den bogførte kassebeholdning ved udgangen af 2023 er negativ med 1,5 mio. kr., hvilket er 13,2 mio. kr. bedre end ultimo 2022.

Langfristet gæld

Ultimo 2023 udgjorde Lolland Kommunes samlede langfristede gæld 1.049,6 mio. kr. Heraf er 75,8 mio. kr. lån til ældreboliger, 120,6 mio. kr. lån til feriepenge og 30,3 mio. kr. restgæld på kommunens leasingportefølje.

Den samlede langfristede gæld er faldet med 105,9 mio. kr. i forhold til ultimo 2022, hvor den udgjorde 1.155,5 mio. kr. Faldet i gælden svarer til 2.519 kr. pr. indbygger, og gælden udgjorde ultimo året 26.291 kr. pr. indbygger.

Der blev i foråret 2023 optaget et lån på 9,2 mio. kr.

Lolland Kommunes låneportefølje er overvejende i lån med fast rente og i danske kroner. Den valgte strategi for fastrentelån er i overensstemmelse med Lolland Kommunes finansielle strategi.

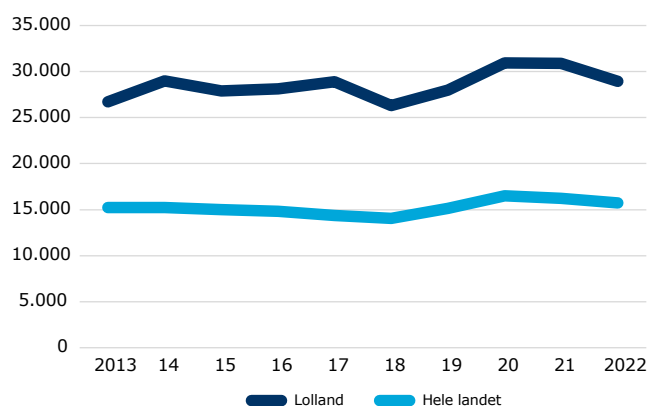
Udviklingen i den langfristede gæld de sidste to år fremgår af nedenstående tabel.

LANGFRISTET GÆLD (mio. kr.)	2023	2022
Langfristet gæld primo	1.155,5	1.167,0
Afdrag på lån	-113,6	-463,1
Lånoptagelse	9,2	449,9
Kursregulering af lån	0,8	3,5
Ændring i leasingforpligtelse	-3,0	-3,1
Indefrosne feriemidler	0,7	1,3
Langfristet gæld ultimo	1.049,6	1.155,5

Langfristet gæld pr. indbygger 26.291 kr. 28.810 kr.

Udviklingen i den langfristede gæld de sidste ti år fremgår af diagrammet over gælden pr. indbygger. Grafen viser, at Lolland Kommunes langfristede gæld pr. indbygger i perioden har været næsten dobbelt så stor som gennemsnittet for hele landet. Tallene går til og med 2022, idet de endelige tal for hele landet ikke er tilgængelige på nuværende tidspunkt.

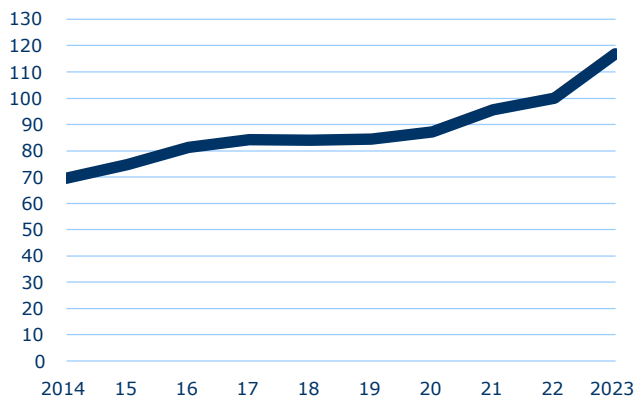
Langfristet gæld pr. indbygger (kr.)

Som det fremgår af nedenstående graf, har kommunens afdrag på lån været konstant stigende de seneste ti år. I 2023 blev der afdraget hele 117 mio. kr.

Den stigende afdragsbyrde er med til at indskrænke kommunens økonomiske råderum.

Afdrag på lån (mio. kr.)

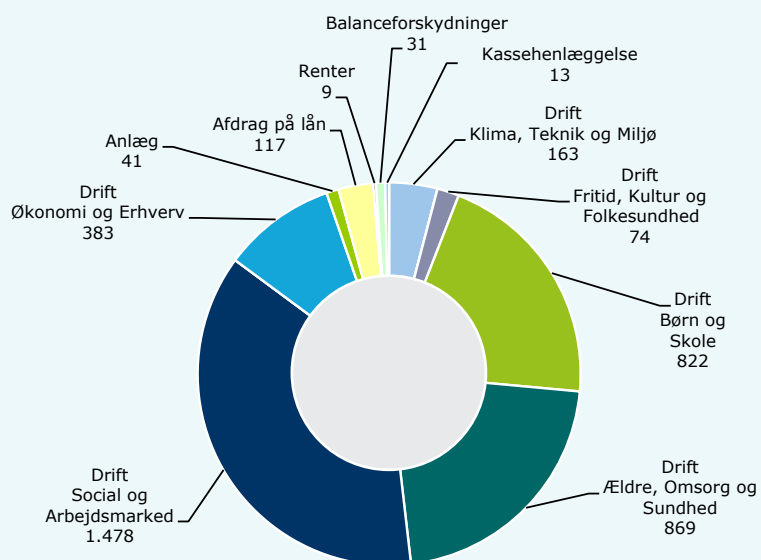

Kautions- og garantiforpligtelser

Lolland Kommunes samlede kautions- og garantiforpligtelser udgjorde 1.881,8 mio. kr. ultimo 2023, heraf vedrører 975,2 mio. kr. garanti for lån til støttet byggeri.

Hvad bruges pengene til?

(mio. kr.)

Hvor kommer pengene fra?

(mio. kr.)

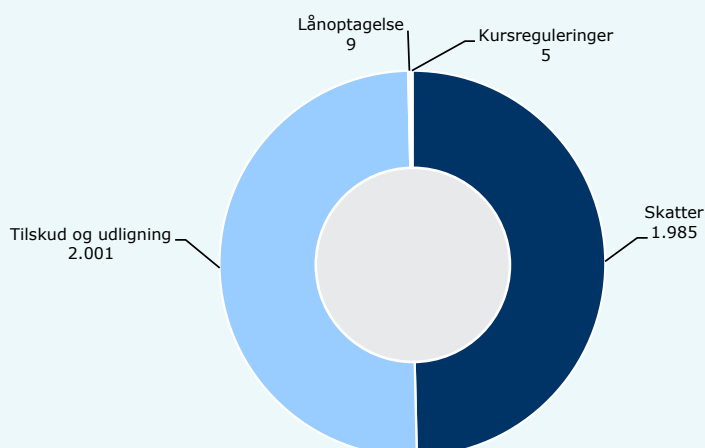

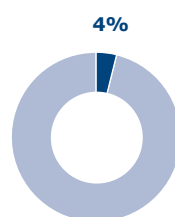

Foto: Femø - Knud Erik Stegmann, Nakskov Fotogruppe

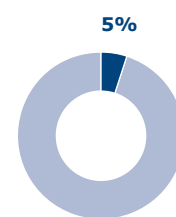

Klima-, Teknik- og Miljøudvalget

NETTOUDGIFTER (mio. kr.)	DRIFT	ANLÆG
Oprindeligt budget	158,3	41,4
Tillægsbevillinger	14,1	13,6
Korrigeret budget	172,5	55,0
Regnskab	162,9	12,1
Forbrugsprocent	94	22

Andel af de samlede driftsudgifter

Andel af det samlede personale

Udvalget har ansvaret for kommunens aktiviteter på det tekniske område samt på klima- og miljøområdet. Under udvalget budgetlægges natur- og miljøbeskyttelse, busdrift, færgefart, LF Airport, erhvervshavne, lystbådehavne samt veje og grønne områder.

På udvalgets område har der været et samlet merforbrug på driften på knap 5 mio. kr. sammenlignet med det vedtagne budget. Merforbruget kan henføres til færge- driften, der især har været udfordret grundet manglende indtægter og nye regler for hviletidsbestemmelser.

MÅLSÆTNING	RESULTATKRAV	RESULTATKRAV 2023	RESULTAT	KOMMENTARER
Økonomi- og Erhvervsudvalget har godkendt et beslutningsoplæg, der igangsætter en proces for en mere langsigtet strategi på færgeområdet. Det er målet, at færgefarten moderniseres og driftsomkostningerne nedbringes med 5 til 10 mio. kr. årligt.		<p>KTM-udvalget er ansvarlig for at gennemføre processen og fremsætter beslutningsoplæg til en færgestrategi for Økonomi- og Erhvervsudvalg og byrådet i marts 2023 indeholdende</p> <ul style="list-style-type: none"> • forprojektering af ny elfærge • forslag til ladeløsning i samarbejde med distributør • design af nye ruter og sejlplaner • investeringsplan over årene • businesscase inklusive konsekvenser for tilskud og afskrivningstid for investeringer. <p>KTM-udvalget sikrer inddragelse af relevante interessenter og orienterer løbende Økonomi- og Erhvervsudvalget.</p>		
Byrådet har vedtaget klima- og energiplan 2020 til 2050 indeholdende delmål om 70 procent CO2-reduktion i 2030 og 100 procent CO2-reduktion i 2050.	Resultatkravet er, at samarbejdet bliver formaliseret og kommer i "drift". KTM-udvalget er ansvarlig for udmøntning af klima- og energiplanen.	Igangsætning af et samarbejde med landbruget om udtagning af organiske jorde.		Lolland Kommune har haft et indledende møde med landbrugsorganisationen, men konkret projekt ej påbegyndt.
Strategisk landsbyplanlægning - Økonomi- og Erhvervsudvalget vedtog i maj 2022 en ramme for processen for strategisk landsbyplanlægning, der er en nødvendig del af den kommende kommuneplan.		Et beslutningsoplæg hertil skal fremsættes for Økonomi- og Erhvervsudvalget og byrådet i sommeren 2023, sådan at denne del af den samlede kommuneplan er klar i god tid inden vedtagelse af den samlede kommuneplan i 1. kvartal 2025. KTM-udvalget er ansvarlig for at gennemføre arbejdet med strategisk landsbyplanlægning.		

Miljø og planlægning

Planlægning

Der er godt gang i udviklingen i Lolland Kommune, og i løbet af 2023 er der arbejdet med lokalplaner for områder til boliger, hoteller, sommerhuse, erhverv, detailhandel og solcelleanlæg. Der har i den forbindelse været afholdt en række borgermøder.

Der er stadig mange lokalplaner under udarbejdelse, og i 2024 forventes der også at komme nye projekter, som vil kræve udarbejdelse af lokalplaner.

En vigtig del af planarbejdet består desuden af møder med virksomheder, der ønsker at etablere sig og være en del af den grønne omstilling på Lolland. På samme måde medfører arbejdet med at udvikle nye boligområder en række møder med interesserede udviklere og entreprenører.

Revision af kommuneplanen er godt i gang og fortsætter i 2024. Der har i 2023 været afholdt temadrøftelser med byrådet og Økonomi- og Erhvervsudvalget om henholdsvis turisme og boliger.

Der har været arbejdet med en strategi for landsbyplanlægning, som vil blive indarbejdet i den nye kommuneplan, og der er blevet udarbejdet en detailhandelsanalyse, der ligeledes skal bruges til det kommende kommuneplanarbejde.

Miljø

Der har i 2023 været fokus på udarbejdelse af en ny spildevandsplan. Klima-, Teknik- og Miljøudvalget har taget stilling til spildevandsplanens overordnede indsatser. Planen forventes fremlagt for byrådet i sommeren 2024.

REFA har iværksat ny indsamlingsordning for husstande og sommerhuse i medfør af de vedtagne affaldsregulativer fra 2022. Borgere og sommerhusejere har haft spørgsmål i den forbindelse, hvilket forventes at fortsætte et stykke ind i 2024.

Nye ejendomsvurderinger har medført forøget aktivitet for ejendomme med fejlbehæftede oplysninger om olietanke registreret i BBR. Der har ligeledes været en del ejendomme, der har skullet udskifte olietank til anden varmekilde.

På spildevands- og virksomhedsområdet har 2023 været præget af et højt aktivitetsniveau med ansøgninger om spildevandstilladelser og miljøgodkendelser og dialoger med potentielle ansøgere. Varmeforsyningsplanen er igangsat, og arbejdet fortsætter i 2024.

Natur

Naturplejeområdet har haft fokus på en række truede dyre- og plantearter og sikring af deres leve- og ynglesteder. Der er gjort tiltag til rydning, hegning og afgræsning af naturarealer både indenfor og udenfor Natura 2000-områder særligt med henblik på at sikre sårbare naturtyper som enge, overdrev og rigkær.

Der er sket pleje af kommunens vigtigste kulturminde med højt naturindhold, og der er lavet en særlig indsats for borgerinddragelse i form af deltagelse i offentlige arrangementer på kommunens institutioner. Ligeledes er der prioriteret vejledning af borgere og virksomheder om mulige tiltag til gavn for både særlige arter og den generelle biodiversitet. Der er arbejdet videre med naturøaserne, hvor blandt andet gamle haver efter nedrevne ejendomme omdannes til naturområder med offentlig adgang til gavn for lokale såvel som cykelturister.

Der har været fornyet fokus på at skaffe eksterne midler til tværfaglige naturprojekter, så større projekter på sigt kan igangsættes med betydelig medfinansiering fra private fonde og EU.

Skadedyrsbekæmpelse

Når en borger henvender sig om rotter, er det Lolland Kommune, der foretager bekæmpelsen og vejleder om forebyggelse. Den praktiske del forestås af kommunens Park og Vej, hvor myndighedsarbejdet foregår i Teknik- og Miljømyndigheden.

Der er udarbejdet en ny rottehandlingsplan for 2023 til 2026, der er vedtaget af Klima-, Teknik- og Miljøudvalget i januar 2024.

Der er sket en lovgivningsmæssig ændring i opkrævningsmetoden af gebyret til rottebekæmpelse, der trådte i kraft den 1. januar 2024. Det betyder, at der nu opkræves pr. kvadratmeter bebygget areal på ejendommen i stedet for som tidligere en promillesats af ejendomsværdien. Gebyret for rottebekæmpelse er omkostningsbestemt og fastsættes af byrådet for hvert år.

Klimatilpasning

Der har i 2023 fortsat været fokus på arbejdet med etablering af en højvandsport i Naskov Havn for at sikre mod oversvømmelse. Arbejdet fortsætter i 2024, herunder en aktiv indsats for at skaffe den nødvendige finansiering gennem et samarbejde med private investorer.

Kollektiv trafik og havne

Busdrift

Movia varetager den kollektive trafik for Lolland Kommune, det vil sige almindelig rutekørsel og flexture. Plustursordningen er ophørt med udgangen af november måned.

Der er indgået kontrakt om almindelig rutekørsel med Movia fra juni 2021 og otte år frem. Der er mulighed for at forlænge kontrakten med to gange to år. I 2023 er der skiftet fra det dyrere HVO-diesel (biologisk dieselolie) til almindelig diesel.

Der er arbejdet på fremtidige mobilitetsbehov og udviklingsmuligheder. Hvordan kan den kollektive trafik organiseres fremtidigt? Dette arbejde fortsætter i 2024.

Den kollektive trafik i Lolland Kommune har ikke opnået samme passagertal i 2023 som før pandemien. Der mangler fortsat passagerer i busserne, hvilket betyder øget tilskud fra kommunen til busdriften.

Der er fortsat buskørsel på Fejø og Femø.

Lolland Færgesfart

Færgesfarten omfatter overfarterne til Askø, Fejø og Femø.

Der har i 2023 været et merforbrug på 7,5 mio. kr., der blandt andet skyldes de høje oliepriser og dokning af færger (M/F Askø og M/F Femøsund).

Sikkerhedsarbejdet, færgernes vedligeholdelse plus

optimering af indkøb har i 2023 igen været væsentlige fokuspunkter.

M/F Askø og M/F Femøsund har fået foretaget diverse udskiftninger og vedligeholdelsesarbejder. M/F Christine og M/F Smålandshavet har begge fået foretaget vådt bundsyn i Kragenæs og i Bandholm.

Færgeløjer på Askø, Femø og Kragenæs er alle blevet vedligeholdt.

Der har igennem året været ni syn på færgerne med Søfartsstyrelsen. Alle lovpligtige bund- og fornyelsessyn. Rederiets ledelse er ligeledes blevet auditeret af Søfartsstyrelsen. Ingen af synene gav sikkerhedsmæssige bemærkninger.

Erhvervshavne

Naskov Havn og Rødbyhavn Trafikhavn har i 2023 haft en samlet omsætning på 20 mio. kr. og bidrager i perioden med et positivt driftsresultat på 8 mio. kr., hvilket er lidt mere end budgetteret. Det gode resultat er i høj grad en afspejling af aktiviteterne omkring byggeriet af Femernforbindelsen, men er samtidig et pænt år for øvrige aktiviteter.

Der har været en godsmængde på 514.000 tons gods fordelt med 482.000 tons i Naskov Havn og 32.000 tons gods i Rødbyhavn Trafikhavn. 2022 var et ekstraordinært godt år, men resultatet for 2023 er også meget tilfredsstillende og afspejler en høj erhvervsaktivitet på Lolland.

Strategien for erhvervshavnene er baseret på en fortsat kontrolleret udbygning i takt med virksomhedernes behov. Med baggrund i ”Lolland mod en ny fremtid” er der arbejdet med en strategiudvikling, der understøtter den positive gænge med udgangspunkt i grøn industri og de muligheder, den ny Femernforbindelse skaber. Fremtidsudsigterne og interessen er stor, og det skal afspejle sig i rammerne i Strategi- og Masterplanen, der derfor er under revision.

LOLLAND FÆRGEFART - OVERFØRSLER TIL OG FRA ØERNE					
ANTAL OVERFØRSLER	2023	2022	2021	2020	2019
Passagerer	245.280	255.516	288.960	287.705	261.006
Personbiler	117.857	122.762	132.083	123.948	120.904
Lastbiler	4.130	4.496	4.788	3.612	3.875
Busser	86	102	106	46	134

Tal fra Danmarks Statistik. I 2020 og 2021 har der været statslige tilskud (merpakke) til gratis overfart for gående og cyklister på grund af Covid19. Disse tilskud er bortfaldet i 2022 og forklarer de faldende tal.

For 2024 og 2025 er der fokus på indsejlingen til Nakskov Havn af hensyn til besejling med større og længere skibe.

Miljøkonsekvensrapporten for omlægning og udvidelse af sejlrenden til Nakskov Havn er givet i slutningen af 2022, og udretning af sejlrenden skal gerne gennemføres i efteråret og vinteren 2024 og følges op med en udvidelse af hele renden med 10 meter i sidste halvår af 2025.

Nakskov Havn

For Nakskov Havn har der været en omsætning på knap 12 mio. kr. og et overskud på næsten 5 mio. kr. Godsomsætningen for året blev på 482.000 tons, og havnen blev anløbet af 188 fragtskibe. Det er mindre godsomsætning end i 2022, idet Femernbyggeriet har ibrugtaget egen havn.

Det er imidlertid positivt, at der samtidig er en mærkbar fremgang i virksomhedernes aktivitet og i nye arbejdspladser og en stor interesse for udvidelser og nyetableringer omkring havnen og på Stensøarealerne.

Rødbyhavn Trafikhavn

Trafikhavnen i Rødbyhavn har haft en omsætning på 8 mio. kr. og et driftsoverskud på 3 mio. kr. Godsomsætningen blev på 32.000 tons, og havnen blev anløbet af 19 fragtskibe.

Rødbyhavn har aftagende betydning som godshavn, men har igen udbygget omsætningen yderligere i 2023 med baggrund i rollen som servicehavn for Femernprojektet.

Lystbådehavne

Efter pandemiårene, hvor antallet af lystsejlere var særligt højt, har antallet af gæstesejlere stabiliseret sig på et lidt lavere niveau med en forbedring i 2023 i forhold til 2022.

ANTAL HAVNEANLØB I KOMMUNALE LYSTBÅDEHAVNE					
ANTAL HAVNEANLØB	2023	2022	2021	2020	2019
Askø	200	215	221	195	178
Fejø (Dybvig)	1.364	1.231	1.449	1.413	1.221
Femø	1.990	1.918	2.968	2.515	2.887
Gæstesejlere i alt	3.554	3.364	4.638	4.123	4.286

På Femø Havn er der i 2023 blevet udført en længe ønsket og betydelig renovering af to kajer, sådan at havnen tager sig rigtig godt ud til gæster i 2024. Den ene kaj er blevet totalrenoveret med ny spuns og kajgade, og den anden

kaj ved stranden er blevet løftet i højden til oprindeligt niveau og med en ny bølgeskærm. Kajerne tager sig rigtig godt ud og viser i dag havnen fra sin bedste side.

Veje og grønne områder

Afvanding

Der har i året været meget stort fokus på vejafvanding med både skader på rør og brønde samt rørlagte vandløb.

Belægning

Asfaltvejene er fortsat under megen stor nedslidning og ælde, hvilket der har været stort fokus på i løbet af året.

Fortovene er blevet renoveret efter en prioriteret liste, men mange mangler forsat. I Nakskov er der nedgravet 100 km fiberkabel i fortovene, og i forbindelse med dette arbejde har entreprenøren skiftet mange defekte fliser.

Der er blevet brugt mange ressourcer på tilsyn med eksterne graveaktører i Lolland Kommune herunder områderne relateret til fiberkabel i Nakskov, Femernprojektet, Banedanmark med nye spor til Femern og 'grøn gas'-ledningen gennem hele kommunen.

Grønne områder

Der er blevet prioriteret i arbejdsopgaverne og metoderne for at tilpasse plejeniveauet til de økonomiske rammer og personalemæssige ressourcer. Herunder kan nævnes, at sommerblomster er blevet nedprioriteret til fordel for mindre plejekrævende staudebede. Der har været fokus på at lave bede med værdi for borgere og

turister. For vejtræerne gælder, at fokus er blevet ændret fra formskårne træer til anden opstamning, så de kan overholde fritrumsprofilen. Det er omkostningstungt i mandetimer at beskære formskårne træer.

Idrætsanlæg

Ved årets start var budgettet 0,8 mio. kr. mindre end året før. Arbejdet med at finde besparelser på området blev en krævende proces, hvor alle klubber enkeltvis blev inddraget i forhold til egne arealer. Arbejdet bar frugt, og målet blev nået.

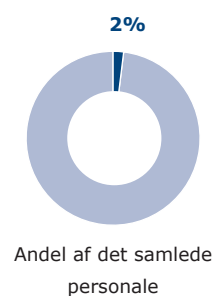
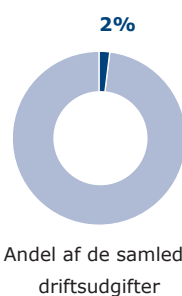

Foto: Nakskov Fjord. Roere 2023 – Anne-Mette Pedersen, Nakskov Fotogruppe.

Fritids-, Kultur- og Folkesundhedsudvalget

NETTOUDGIFTER (mio. kr.)	DRIFT	ANLÆG
Oprindeligt budget	73,5	6,9
Tillægsbevillinger	12,1	0,3
Korrigeret budget	85,6	7,2
Regnskab	73,8	0,6
Forbrugsprocent	86	9

Fritids-, Kultur- og Folkesundhedsudvalget har ansvar for kommunens aktiviteter på kultur-, idræts-, folkeoplysnings- og folkesundhedsområdet. Her budgetlægges udgifter til biblioteker, musikskole, biografer, teatervirksomhed, musik- og kulturarrangementer, voksenundervisning, frivilligt foreningsarbejde, lokaletilskud i henhold til folkeoplysningsloven, idræts- og svømmehaller, museer, forsamlings- og kulturhuse og folkesundhed.

På udvalgets område har der i 2023 været et marginalt merforbrug på driften på 0,3 mio. kr. sammenlignet med det vedtagne budget.

MÅLSÆTNING	RESULTATKRAV	RESULTATKRAV 2023	RESULTAT	KOMMENTARER
Der indgås samarbejder med andre sektorer med fokus på sunde fællesskaber.	Etablering af samarbejde og indsatser med fokus på sunde fællesskaber.	Igangsætning af to nye tværgående initiativer om sunde fællesskaber.	😊	
Implementering af - og status på - den reviderede masterplan for Lolland Kommunes kultur- og fritidsfaciliteter.	Igangsatte udredning af kommunale tilskud til haller og kulturhuse.	Analyse af eksisterende tilskudsstruktur.	😐	Processen er i gang, men færdiggøres først i 2024.
Etablering og drift af klyngesamarbejder.	Etablering af landsbyklynger i Lolland Kommune.	Igangsætning af konkrete initiativer i alle klynger.	😊	

Kultur- og fritidspolitik

Lolland Kommune har en kultur- og fritidspolitik, der er gældende frem til 2025.

Indsatsområderne er

- aktiv deltagelse og inddragelse
- formidling af kulturhistorien og stedbundne potentialer
- frivillighed som motor for kultur- og fritidslivet
- tidssvarende og relevante kultur- og fritidsfaciliteter
- samarbejder over kommunegrænsen.

Indsatsområderne har i 2023 sat rammen for udvalgets arbejde.

Principper for borgerinddragelse

Fritids-, Kultur- og Folkesundhedsudvalget har i 2023 arbejdet med inddragelsesformer under overskriften ”inddragelse og medborgerskab”. Udvalget er blevet præsenteret for forskellige metoder og principper for borgerinddragelse og har blandt andet fået et oplæg om borgerinddragelse af Center for Borgerdialog. Udvalget har samlet op på hvilke anbefalinger, der skal sammenfattes og præsenteres for resten af byrådet.

I september 2023 besluttede udvalget fem principper for borgerinddragelse, der forud for enhver borgerinddragende proces i Lolland Kommune skal overvejes

- **hvad** skal borgerne inddrages i? Og hvad er indflydelsesrummet?
- **hvorfor** skal borgerne inddrages? Der skal ske en afklaring af det reelle formål med at lave en inddragende proces
- **hvem** skal inddrages, og hvem er målgruppen?
- hvornår i processen skal borgerne inddrages? I idéfasen, i implementeringsfasen eller i driftsfasen?
- **hvordan** skal inddragelsen foregå? Hvilken metode skal man bruge set i forhold til den pågældende opgave?

Nyt kulturråd

I praksis har udvalget også arbejdet med borgerinddragelse blandt andet i mødet med landsbyklyngernes styregrupper og Lolland Ungeråd. Desuden har de i april 2023 godkendt etableringen af et kulturråd i Lolland Kommune.

Kulturrådets overordnede formål er at arbejde for et aktivt kulturliv i Lolland Kommune i henhold til kommunens kultur- og fritidspolitik. Det skal blandt andet skabe overblik, synliggøre og koordinere igangværende og nye kulturelle aktiviteter samt stå til rådighed i forbindelse med input og virke som høringsorgan efter udvalgets ønske og behov. Samtidig er kulturrådet involveret i planlægning og afholdelse af den årlige kulturkonference, som i 2023 blev et tilløbsstykke under overskriften ”Kultur og sundhedsfremme - hvordan påvirker kultur vores identitet, dannelse og mentale helbred?”.

Kultur, musik og sundhed

Projekt ”Kultur og Sundhed” startede som et pilotprojekt under den tværsektorielle indsats for folkesundhed og samarbejde på tværs. Evalueringen har vist, at musik og billedkunst dels forbedrer borgernes livsmestring på flere parametre og dels øger trivlsen hos psykisk sårbare borgere.

Indsatsen vedrørende musik blev forankret sidste år, hvor Musikskolen har faste ugentlige aktiviteter på kommunens væresteder og løbende koncerter ude af huset, og i 2023 besluttede udvalget, at billedkunst ligeledes skal være et fast tilbud på kommunens væresteder.

Udover ovennævnte har Musikskolen i 2023 fortsat haft fokus på den lovbundne musikskoleundervisning. Kernen i dette er at udvikle skolens elever og skabe musikalske oplevelser. Samtidig med at Musikskolen har udvidet, udviklet og styrket sin indsats for at nå ud til en bredere målgruppe, oplever skolen en stigende interesse fra elever, der søger optagelse. Dette sker på trods af et faldende børnetal i kommunen, og det afspejler sig yderligere i en stigende venteliste til optagelse på Musikskolen.

Musikskolen har desuden igangsat og fuldført en række projekter, herunder samarbejder med lokale institutioner

og kulturelle organisationer, både lokalt og nationalt. Denne proaktive tilgang har ikke blot sikret en økonomisk bæredygtighed, men har også styrket evnen til at udvide den kulturelle indflydelse og skabe meningsfulde partnerskaber med lokale og nationale institutioner.

Børn i foreningsfællesskaber

Indsatsen for brobygning mellem foreninger og borgere med fokus på at øge folkesundheden har blandt andet udmøntet sig i projektet ”Brobygning til fritidsdeltagelse”, der havde fokus på at øge deltagelsen af udfordrede børn og unge i foreningslivet.

Med støtte på 1 mio. kr. fra Socialstyrelsen har projektet kørt i to år og udløb ved udgangen af 2023.

I projektet lykkedes det at få inkluderet 160 børn og unge i et foreningsfællesskab. Børnenes følgeskab af en brobygger i deres møde med foreningslivet har resulteret i en høj succesrate, der betyder, at 81 procent af de deltagende børn, der er ”brobygget” ud i en forening, stadig er i foreningen ved årets udgang.

Foto: Gloslunde tulipanhave - Jørgen Boelsmand, Nakskov Fotogruppe

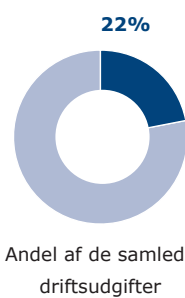

Foto: Nakskov Havn, Skoleskibet Danmark – Knud Erik Stegmann, Nakskov Fotogruppe.

Børne- og Skoleudvalget

NETTOUDGIFTER (mio. kr.)	DRIFT	ANLÆG
Oprindeligt budget	812,4	0
Tillægsbevillinger	7,6	0
Korrigeret budget	820,0	0
Regnskab	821,8	0
Forbrugsprocent	100	0

Børne- og Skoleudvalget har ansvar for kommunens aktiviteter på dagtilbuds- og skoleområdet samt på området for børn og unge med særlige behov herunder forebyggelse og anbringelse.

På udvalgets område har der været et samlet merforbrug på godt 9 mio. kr. sammenholdt med det vedtagne budget på 812,4 mio. kr.

MÅLSÆTNING	BAGGRUND	RESULTATKRAV 2023	RESULTAT	KOMMENTARER
<p>Tidlig indsats gennem aktivt civilsamfund Udsatte familier får hjælp, og lokalområdets ressourcer mobiliseres.</p>	<p>For at styrke den tidlige indsats i udsatte familier og mobilisere områdets ressourcer i et lokalsamfund med sammenhængskraft og vilje til at tage ansvar for egen udvikling, fortsættes initiativer forankret i civilsamfundet heriblandt</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Homestart", der er et tilbud om regelmæssig støtte og praktisk hjælp fra frivillige til familier med små børn • "Familiestøtten", der formidler kontakt med henblik på donation af tøj og legetøj fra ressourcestærke familier til økonomisk udsatte børnefamilier for at forbedre deres levevilkår • "FamilieRINGEN", hvor frivillige og lokale foreninger samarbejder for at forbedre udsatte børn og forældres familieliv og få styrket deres sociale netværk på tværs af civilsamfundet. 	<p>Homestart: 20 familier Familiestøtten: 200 børn og unge FamilieRINGEN: 50 familier</p> <p>Ovenstående er under forudsætning af, at der stadig kan støttes op om civilsamfund med den afsatte økonomi for 2023.</p>	<p>Homestart: 12 familier Familiestøtten: 181 børn og unge FamilieRINGEN: 67 familier </p>	<p>Homestart er ikke kommet i mål, men er efterhånden blevet et kendt tilbud, som især sundhedsplejerskerne og Familiens Hus introducerer for relevante familier.</p> <p>Målet for Familiestøtten blev med vilje sat meget optimistisk, da de hvert år har overgået forventningerne. Det ser derfor ud til, at vi nu er ved at nå det maksimale.</p> <p>FamilieRINGEN leverer flot over mål.</p>
<p>Iværksættelse af en ny, fælles sprog- og læsestrategi i alle skoler og dagtilbud.</p>	<p>Børns udvikling af sproglige færdigheder har afgørende betydning for, hvordan de klarer sig senere i skolen og i voksenlivet. Den sproglige udvikling er i høj grad bestemt af udviklingen tidligt i barndommen og har en stærk social slagside. Det er hovedkonklusionen i en stor undersøgelse af ROCKWOOL-Fonden. Et fokus på den sproglige udvikling er derfor særlig vigtig på Lolland. I dagtilbud handler det om at lykkes bedst muligt med den sprogindsats, der indebærer sprogvurdering af alle børn og en systematisk opfølgende indsats afhængig af det enkelte barns eller den enkelte børnegruppens behov. I skolen handler det om en indsats, der skal styrke læsning og skrivning, herunder faglig skrivning. Den indsats er allerede påbegyndt gennem projektet 'Lolland Skriver', men styrkes yderligere til at gælde hele folkeskolen. Sprog- og læsestrategien er generel og vedrører alle elever. Samtidig styrkes indsatsen over for elever med læsevanskeligheder. Indsatsen udvikles frem til sommeren 2023 i samarbejde mellem sektor, skoler og dagtilbud og iværksættes herefter i alle skoler og dagtilbud.</p>	<p>Der er iværksat en ny fælles sprog- og læsestrategi i skoler og dagtilbud fra skoleårets start august 2023.</p>	<p></p>	<p>Den nye fælles sprog- og læsestrategi er iværksat fra skoleårets start i 2023 med design af forskellige prøvehandling, der er testet i efteråret 2023.</p> <p>I 2024 evalueres resultaterne af prøvehandlingerne, hvorefter det er planen at justere sprog- og læsestrategien, så den omfavner de prøvehandling, der har vist gode resultater.</p> <p>Sprog- og læsestrategien bliver løbende koblet sammen med byrådets strategiske fyrtårn "Fremtidens Skole" og bliver en væsentlig indsats i arbejdet med handleplaner for at løfte kvaliteten af folkeskolen på Lolland.</p>

Skoler og dagtilbud til børn

Nedlukning af skolerne i Horslunde og Holeby

Et flertal i byrådet besluttede i juni 2023, at skolerne i Horslunde og Holeby skal lukke ved udgangen af skoleåret 2023/2024.

Beslutningen blev truffet på baggrund af faldende elevtal, udfordringer med bygningsmassen, som er i fare for sammenstyrtning på sigt, samt et behov for at finde midler i budget 2024 for at skabe budgetbalance.

Beslutningen affødte en række andre forhold, der i 2023 skulle løses. Der blev i 2023 vedtaget nye skoledistrikter samt redigeret styrelsesvedtægt for skolevæsenet. Det blev besluttet, at Horslundes skoledistrikt fremover tillægges Byskolens skoledistrikt, mens Holebys skoledistrikt tildeles Rødby Skoles distrikt.

I 2024 vil der blive arbejdet med at sikre en god overgang for de elever, der skifter skole. En del elever har allerede skiftet skole, hvorfor der i 2023 har været ekstra klasser på Byskolen.

STUK-tilsyn og Fremtidens Skole

I 2023 blev Lolland Kommunes skolevæsen underlagt tilsyn af STUK, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Tilsynet omfatter en kommunal handleplan, som med konkrete indsatser og specifikke mål anviser, hvordan kvaliteten af folkeskolerne kan løftes.

Byrådets fyrtårn, Fremtidens Skole, blev i august måned officielt skudt i gang med et stort kickoff-arrangement for ansatte, bestyrelser, faglige organisationer og byrådet. En række gode oplæg og debatter med Skolelederforeningen og Danmarks Lærerforening satte retningen for det videre arbejde med at udvikle Fremtidens Skole på Lolland.

Byrådets handleplan for STUK og fyrtårnet, Fremtidens Skole, ses som to parallelle spor, der sammen skal munde ud i en ny folkeskolestrategi version 2.0 i efteråret 2025.

Børne- og Skoleudvalget og byrådet har vist stor økonomisk velvilje til at understøtte fremtidens skole på Lolland ved at tilføre midler til blandt andet en souschef for skoledelen, to læringskonsulenter og ved at undlade større generelle besparelser på skoleområdet på trods af en yderst presset kommunal økonomi.

Specialundervisningsstrategi

Det strategiske fyrtårn, Fremtidens Skole, omfatter ud over almenskolerne også det videre arbejde med udvikling af Specialskolen og specialundervisningsstrategien, der blev behandlet af Børne- og Skoleudvalget i januar og februar 2023. Ligeledes er der på dette område vist økonomisk velvilje ved at tilføre midler til blandt andet Specialskolen og Specialskolens SFO.

Specialskolen har fået ny skoleleder og ny bestyrelse. Det nye ledelsesteam har påbegyndt et specialpædagogisk kompetenceudviklingsforløb for alle medarbejdere. I samarbejde med PPR er der organiseret supervision til specialskolens medarbejdere.

For at understøtte udviklingen af mellemformer på almenskolerne er inklusionspuljen forøget (mellemformer; når skoler og PPR samarbejder om at fusionere special- og almenpædagogiske metoder og ressourcer i den almene undervisning).

Den Internationale Skole

Elevtallet på Lolland International School har i 2023 været fortsat stigende. Som en videreførelse af budgetforliget 2023 besluttede byrådet at øge finansieringen til den internationale skole i takt med et stigende elevtal. Med et forventet elevtal ved udgangen af 2023 på 160 elever stigende til 200 elever i 2024 har der været enighed om at øge budgettet i 2023 med 1 mio. kr. og ligeledes indføre en budgetforøgelse i 2024 på 4,2 mio. kr. Byrådet har desuden vedtaget en elevtildelingsmodel, der fremadrettet kan håndtere udsving i elevtallet.

Ny børnehave i Nakskov

Licitation på opførelsen af en ny børnehave i Nakskov - til erstatning for den nedslidte Mælkebøtten - er gennemført. Projektet blev dyrere end oprindeligt beregnet, hvilket dog var forventeligt i en tid med stigende energipriser og høj inflation. Det var således nødvendigt i 2023 at løfte anlægsbudgettet med 6,6 mio. kr., sådan at børnehaven forventeligt kan stå færdig i 2024. Med den nye børnehave får Nakskov en moderne børnehave med gode, fysiske udviklende læringsmiljøer.

Flere hænder til alle børn i vores institutioner

1. januar 2024 trådte loven om minimumsnormeringer i kraft for landets kommuner. Loven har været under indfasning de seneste år, hvor kommunerne har fået tilført midler til at ansætte mere personale.

Loven betyder, at kommunen skal sikre en normering på mindst én pædagogisk ansat for hver tre børn i vuggestuen og én pædagogisk ansat for hver seks børn i børnehaven. Det er i loven bestemt, at normeringen for de mindste børn skal følge dem til og med den måned, de fylder tre år og for de større børn, indtil de starter i skole eller førskole. I Lolland Kommune er det derfor i 2023 besluttet at ændre tildelingen til kommunes daginstitutioner, sådan at der kan ansættes mere personale.

Det betyder, at daginstitutionsområdet i 2024 har fået tilført næsten 16 mio. kr., hvoraf de 7 mio. kr. er videreført fra indfasningspuljen i 2023.

Kapacitet i dagtilbud for gruppen 0 til 3 år

På nul til treårsområdet er der flere børn i kommunen end forudset. For at øge kapaciteten på dette område er der etableret flere vuggestuepladser i Mælkebøtten, Trekløveren og Skovtrolden. Samtidig er der etableret tre gæstestuer i dagplejen.

Justeret dagtilbudsstruktur

Den 1. januar 2023 trådte en justering af dagtilbudsstrukturen i kraft. Ni selvstændige dagtilbud i byerne afløste den tidligere områdeledelse, og dagplejen fik sin egen enhed. Gennem 2023 er der arbejdet med at få de nye enheder på plads særligt i dagplejen. Samtidig er ledelsen i dagtilbuddene styrket med afdelingsledere i dagplejen og souschefer i alle selvstændige dagtilbud.

Tilsyn i dagplejen

I dagplejen er etableret et styrket, uvildigt tilsyn, der sammen med den nye organisering skaber gode vilkår for den videre udvikling. Det udviklingsorienterede tilsyn skal understøtte den nye dagplejeenhed i arbejdet med at sikre, at kvaliteten i dagplejens pædagogiske og fysiske læringsmiljøer bliver bedst mulig ud fra de givne rammer.

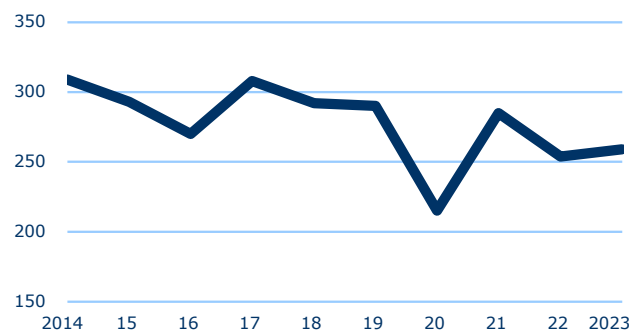
Sundhed

Sundhedstjenesten

I 2023 var fødselstallet på 259 og således en anelse højere end sidste år.

Grafen viser antallet af fødsler i Lolland Kommune de sidste ti år.

Antal fødsler

Sundhedstjenesten arbejder målrettet og systematisk med de politiske pejlemærker i tidlig indsatsstrategien

- tidlig opsporing
- sammenhæng i indsatser
- inddragelse af forældre og børn.

Tidlig indsats dokumenteres tydeligt i tallene for tilflytterhjemmebesøg til børn under fire år. Vi opsporer fortsat hvert femte tilflytterbarn, hvor der er problemer med hørelse, syn, social kontakt eller motorik; især ses der sproglige udfordringer blandt de ældre børn. Der kan også være børn, som ikke følger vaccinationsprogrammet.

I den tidlige indsats anvendes evidensbaserede metoder i forhold til både spæd-, små- og skolebørn, der udmøntes igennem samarbejdsaftaler mellem Sundhedstjenesten, Børn og Ungerådgivningen, skoler og dagtilbud samt privatskoler.

Tandplejen

Tandplejen var i 2023 ansvarlig for forebyggende og behandlende tandpleje til 6.848 børn og unge mellem nul og tyve år.

Det har i tandplejen været højt prioriteret at rekruttere og fastholde personale i alle faggrupper for at sikre overholdelse af de politisk besluttede indkaldesintervaller.

Der er løbende opdateret dentaludstyr og IT-udstyr både i forhold til investeringsplanen og i forhold til strategien "Kommune i ny virkelighed".

I 2023 har Tandplejen forberedt at indkalde børn første gang ved otte måneder, begyndende i 2024, i stedet for tidligere ved tre år. Dette forventes at reducere antallet

af børn, der skal i narkose tidligt, fordi nye tiltag vil kunne opspore risikobørn tidligere.

Tandplejen har som resten af landet rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer, der betyder, at der periodevist er udfordringer med at leve op til det besluttede service-niveau.

Forebyggelse

Familiecenter Toftegård er en forebyggende enhed, hvor der tilbydes støtte, behandling og vejledning via fx psykologbehandling, støtte- og kontaktordninger, familiebehandling, diverse gruppetilbud samt terapi. Derudover tilbydes flere omfattende og mere indgribende foranstaltninger, der direkte forbygger anbringelser eller er et alternativ til samme.

Familiecenter Toftegård har flere forskellige forebyggende tilbud, der visiteres fra kommunens børn og ungemyndighed.

I tabellen er fremhævet udviklingen i heldagstilbud, ekstern hjemmeboende og familiesupplering gennem de sidste fem år.

FAMILIECENTER TOFTEGÅRD					
	2023	2022	2021	2020	2019
Heldagstilbud	18	19	19	20	20
Ekstern hjemmeboende	5	5	7	12	11
Familiesupplering	32	35	54	53	51
Foranstaltninger i alt	55	59	80	85	82

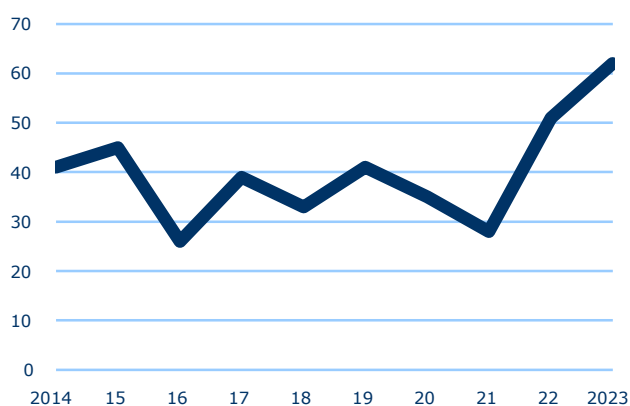
Foto: Blomstermark. Biodiversitet. Vesterborg - Anne-Mette Pedersen, Nakskov Fotogruppe

Anbringelse

Der er i 2023 blevet nyanbragt i alt 62 børn og unge. Tallet er et udtryk for førstegangsanbringelser. Børn, der er blevet hjemgivet og efterfølgende genanbragt, indgår således ikke i nedenstående tal. Der er tale om en markant stigning i antallet af nyanbringelser. I grafen ses udviklingen i antal nyanbringelser de sidste ti år.

Antal nyanbringelser

På anbringelsesområdet er antallet af årsanbragte børn og unge samlet set steget fra 232 i 2022 til 239 i 2023. Antallet af antal anbragte børn og unge ultimo 2023 er således tilsvarende steget i forhold til året før.

I oversigten ses antal anbragte børn og unge fordelt på hovedtyper i årene 2019 til 2023.

ANTAL ANBRAGTE BØRN OG UNGE					
	2023	2022	2021	2020	2019
Døgninstitutioner/ opholdssteder	59	66	63	59	58
Plejefamilier/ øvrige	180	166	172	194	195
Anbragte børn og unge i alt	239	232	235	253	253

I forhold til anbringelsestyper er der sket en stigning i antal anbragte i de lettere foranstaltningstyper som fx plejefamilie, netværkspleje samt anbringelse på eget værelse,

mens der til gengæld er set et fald i antal anbragte på socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner. Anbringelse på socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner udgør nu knap 25 procent af alle anbringelser; det er et fald i forhold til 2022 på næsten tre procent.

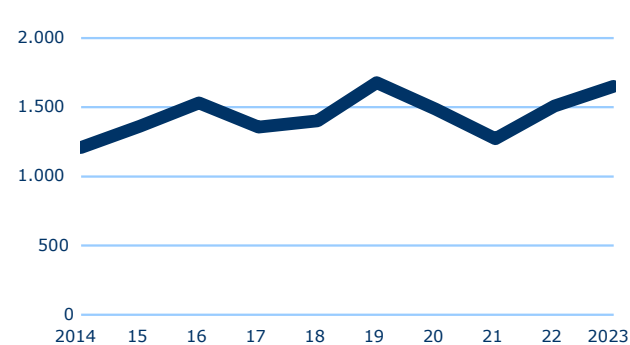
Konsekvensen af det ændrede anbringelsesmønster med færre anbragte på højt specialiserede institutioner er, at det samlede udgiftsniveau på anbringelsesområdet stort set er uændret på trods af flere anbragte børn og unge, idet opholdssteder og døgninstitutioner er markant dyrere foranstaltningstyper end eksempelvis en plejefamilie.

Typisk koster anbringelse på institution to til tre gange mere end en anbringelse i plejefamilie.

Underretninger

Der er i 2023 sket en markant stigning i antallet af underretninger sammenlignet med tidligere år. Stigningen kan primært henføres til et øget antal underretninger fra andre kommuner, politiet og sundhedsvæsenet.

Antal underretninger

Grafen viser antal registrerede underretninger de sidste ti år.

Civilsamfund

Lolland Kommune har i 2023 samarbejdet med en lang række civilsamlingsaktører såsom Den Boligsociale Fond (Center for Trivsel og udvikling, CTU), Dansk Folkehjælp (FamilieRINGEN), Headspace, Home-Start og Familiestøtten.

I 2023 har Home-Start støttet 12 familier, og især i det sidste halvår har der været tilgang af familier. Det er især via sundhedsplejersker og Familiens Hus, at Home-Start kommer i kontakt med de relevante familier.

I Familiestøtten er der i 2023 tilmeldt 181 børn. Der er gennemført 1.875 matches, og lige nu har 88 familier en samtale i gang. Derudover blev der uddelt omkring 1.300 kg tøj i forbindelse med den årlige tøjindsamling, hvor mere end 50 familier var forbi for at hente tøj.

Den kommunale Ungeindsats

Ungeindsatsen er en tværgående indsats og arbejder efter følgende tre pejlemærker

- alle unge skal være i gang
- alle unge skal nå længst muligt med de forudsætninger og interesser, de har
- alle unge skal mødes af en sammenhængende og tværfaglig indsats.

I 2023 har Ungeindsatsen haft fokus på at udvikle tilbudene til udsatte unge med to nye fokusområder; fritidsjob og EGU.

KL anbefaler, at kommunerne arbejder med fritidsjob som en del af Ungeindsatsen, da forskningen viser, at unge med fritidsjob klarer sig bedre i uddannelsessystemet og i højere grad har tilknytning til arbejdsmarkedet som voksne. Ungeindsatsen har derfor opstartet en fritidsjobindsats målrettet udsatte unge, der har brug for støtte til at starte og fastholdes i et fritidsjob.

Der er som en del af fritidsjobindsatsen indgået samarbejdsaftaler med Salling Group og Lalandia, og målet i 2024 er at indgå forpligtende aftaler med flere lokale virksomheder, så endnu flere unge kan indgå i indsatsen og opnå kompetencer, der vil styrke dem i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Status på fritidsjobindsatsen vil fremover indgå i Ungeindsatsens halvårslige statusrapport.

I 2023 blev der afsat en pulje til at oprette EGU'er i Lolland Kommune (EGU står for erhvervsgrunduddannelse). Ungeindsatsen har derfor indgået et tæt samarbejde med FGU (forberedende grunduddannelse) og med plejecentrene i Lolland Kommune om at få flere unge i EGU. De første unge er startet i EGU, mens andre er i praktik for at blive afklaret i forhold til eventuelt at opstarte en EGU.

I efteråret 2023 blev vores fokus på at udvide antallet af unge på EGU understøttet af Folketinget med deres aftale om FGU, hvor netop en styrket erhvervsgrunduddannelse er et af aftalens hovedpunkter. Vi er derfor med vores EGU-indsats på forkant med Folketingets ønske om udvikling af FGU.

Rekrutteringsudfordringer

Lolland Kommune oplever fortsat rekrutteringsudfordringer i forhold til faggrupperne tandlæger, socialrådgivere, fysioterapeuter og ergoterapeuter. På samme måde er der udfordringer i forhold til fastholdelse af disse medarbejdergrupper. Konsekvensen heraf er at prioritere i ydelserne, reducere i serviceniveauet og oprette ventelister.

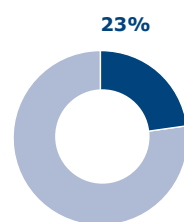

Foto: Vestlolland – Kim Schou, Naskov Fotogruppe.

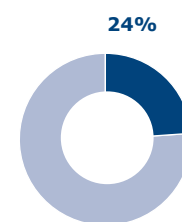

Ældre-, Omsorgs- og Sundhedsudvalget

NETTOUDGIFTER (mio. kr.)	DRIFT	ANLÆG
Oprindeligt budget	876,8	0
Tillægsbevillinger	-7,6	0
Korrigeret budget	869,2	0
Regnskab	868,5	0
Forbrugsprocent	100	0

Andel af de samlede driftsudgifter

Andel af det samlede personale

Ældre-, Omsorgs- og Sundhedsudvalget har ansvar for kommunens aktiviteter på sundheds-, forebyggelses- og ældreområdet. Under udvalget budgetlægges udgifter til aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsvæsenet, genoptræning, vederlagsfri fysioterapi, sundhedsfremme og forebyggelse og udgifter til hospiceophold. Endvidere indgår tilbud til ældre og handicappede, herunder sygepleje, personlig pleje og praktisk hjælp, ældreboliger samt aktivitet og træning.

På udvalgets område er der et samlet mindreforbrug på 8,3 mio. kr. sammenholdt med det vedtagne budget på 876,8 mio. kr.

Byrådet gav i slutningen af året en negativ tillægsbevilling på godt 10 mio. kr. med baggrund i forventet mindreforbrug på udvalgets område. Samtidig blev der i starten af året givet en tillægsbevilling på 2,6 mio. kr. vedrørende overførsler fra 2022.

MÅLSÆTNING	RESULTATKRAV	RESULTATKRAV 2023	RESULTAT	KOMMENTARER
<p>Øget brug af velfærdsteknologiske løsninger</p> <p>Brug af løsninger, der frigør medarbejdertid, skal forøges og videreudvikles på de decentrale områder. Dette handler blandt andet om virtuelle ydelser og hjælpemidler, som gør borgerne mere selvhjulpne og derved i stand til at leve livet på egne præmisser.</p>		<p>1. Omfanget af virtuelle ydelser skal øges med en progredierende frekvens i årene, der kommer.</p> <p>2. Der, hvor det er muligt og ressourcemæssigt meningsfuldt, skal relevant "hjælpemiddel" sættes i stedet for medarbejdertid.</p>		<p>Grundet mange udfordringer dels med programmet og dels med udstyr er vi ikke lykkedes med at etablere det omfang af opgaveløsning ved hjælp af velfærdsteknologi, som vi tilstræber. Arbejdet fortsætter i 2024.</p>
<p>Færre medarbejdere i borgerens hjem</p> <p>For at reducere antallet af medarbejdere, der kommer i borgerens hjem, arbejdes der med organisatoriske tiltag, sådan at hjemmeplejeteams organiserer sig i mindre grupper, der dækker et givent geografisk område under fastholdelse af nuværende effektivitetsniveau.</p>		Færre medarbejdere i borgernes hjem.		<p>Organisering med mindre grupper - med et dedikeret geografisk dækningsområde - er sket i alle hjemmeplejeteams.</p>
<p>Udbrede demensviden samt demensindretning</p> <p>Medarbejdere på plejeområdet skal opnå bedre viden om demens, sygdommens karakteristika og handlemuligheder for at give god omsorg til demente borgere. I samarbejde med boligforeningerne skal plejeboliger, fællesarealer og tilhørende udenomsarealer gøres mere demensvenlige.</p>		<p>1. Etablere systematisk undervisning til nye medarbejdere. 2. Øge omfanget af demensvenlig indretning af udenomsarealer for at skabe oplevede, trygge rammer.</p>		<p>Der arbejdes kontinuerligt med at udvikle på demensviden og kompetencer i medarbejderstaben. Der arbejdes endvidere efter planen med demensvenlig indretning i og omkring plejecentre.</p>
<p>Tilpasning og fornyelse af plejeboliger</p> <p>Udarbejdelse af en masterplan for udviklingen af plejeboliger, der skal udgøre grundlaget for en politisk beslutning om fremtidens struktur for plejeboliger.</p>		<p>1. Beslutning(er) om de kommende års udvikling af plejeboligområdet.</p> <p>2. Lægge en plan for realiseringen.</p>		<p>Plejeboligstrategiens fase 1 følges. Møllecentret er lukket og midlertidige boliger flyttet til Blomsterparken og nogle af dem midlertidigt til Bøgevangen.</p>

Det nære sundhedsvæsen

Der er etableret en såkaldt sundhedsklynge omkring akut-sygehuset i Nykøbing Falster, der består af Vordingborg, Guldborgsund og Lolland kommuner, Region Sjælland, Praktiserende Lægers Organisation (PLO) samt patientrepræsentanter. Sundhedsklyngen er kommet godt i gang. Den har til opgave at træffe beslutninger på baggrund af viden og data, sådan at lokale krav og behov i forhold til

arbejdsdeling, tilpasning og koordinering af den samlede opgaveløsning for kommunernes borgere imødekommes i videst muligt omfang.

Indtil videre er der igangsat fire udviklingsprojekter, der alle handler om at styrke samarbejdet i sektorovergange for sårbare borgere med fokus på sammenhæng og kvalitet i indsatser og opgaveløsning. Desuden har klyngen arbejdet med strategiske målsætninger og haft besøg af sundhedsstrukturkommissionen.

Kommunal sygepleje

Det kommunale sygeplejeområde er et vækstområde med tilgang af såvel nye som tiltagende mere komplekse opgaver med afsæt i den aktuelle centralisering og specialisering af sygehusvæsenet i kombination med nationale beslutninger om udvikling af det nære sundhedsvæsen. Nyeste skud på stammen er den nationalt besluttede etablering af 72 timers behandlingsansvar i forbindelse med udskrivning af visse patientgrupper, der involverer den kommunale sygeplejefaglige opgaveløsning. Hospitalet udskrifter patienterne, når de er færdigbehandlede og ikke længere har behov for behandling på hospitalet. En del patienter vil dog fortsat have behov for pleje og/eller støtte efter afsluttet hospitalsbehandling. Denne model omfatter de patienter, der er færdigbehandlede og skal modtage kommunal sygepleje. Modellen skal øge kvalitet og tilgængelighed i samarbejdet mellem hospital og kommune i de første døgn efter udskrivelsen.

I kommunen er der blevet arbejdet med at effektivisere anvendelsen af de etablerede sygeplejeklinikker, der dels tager sigte på at kunne levere sygeplejeopgaveløsning af høj faglig kvalitet og dels effektivisere opgavevaretagelsen, således at de sygeplejefaglige ressourcer rækker så langt som muligt. Dosisdispensering af medicin er fortsat et højaktuelt fokusområde, idet dette er den mest patientsikre og samtidig den mest ressourceoptimerende og driftseffektive måde at håndtere disse opgaver på. Opgaveløsningen foregår i et samarbejde imellem kommune, apotekere og praktiserende læger.

Plejeområdet

Plejeområdet er karakteriseret ved, at kompleksiteten i opgaverne er gradvist tiltagende, hvilket fordrer, at fagligheden udvikler sig. Der er således fokus på kompetenceudvikling såvel af uddannede som ufaglært personale i organisationen. Der er fortsat udfordringer med at få ansat tilstrækkeligt med faguddannet personale, hvor rekrutteringssituationen modsat har udviklet sig gunstigt i løbet af året. Der arbejdes intensivt på flere måder dels med at tiltrække flere elever til sundhedsuddannelserne og dels med at fastholde flere elever og få dem til at gennemføre uddannelsen.

Der er etableret en SSA-klinik i Nakskov efter modellen for sygeplejeklinikker, hvor de sundhedsopgaver, der varetages af social- og sundhedsassistenter, kan tilby-

des de borgere, der kan komme i klinikken. Det giver en fleksibilitet for borgerne, der kan få deres hjælp på aftalte tidspunkter, og for hjemmeplejen reduceres den anvendte tid på landevejen. Der er for øjeblikket ved at blive etableret tilsvarende SSA-klinikker i Maribo og i Rødby.

Der er etableret små enheder i hvert team, der hver især dækker et mindre geografisk område ud af det samlede område, hvor teamet leverer pleje til borgere med behov. Det er hensigten at reducere antallet af forskelligt personale i den enkelte borgers hjem til glæde for borgeren og til gavn for kontinuitet og styrket sammenhæng.

Demensindsats

Der arbejdes med rådgivning og aktiviteter målrettet mennesker med demens i de tidlige faser og deres pårørende. Det omfatter undervisning og rådgivning om emner relateret til demens, pårørendegrupper og sociale og fysiske aktiviteter. Der arbejdes endvidere med kompetenceudvikling og understøttende aktiviteter ud mod den brede del af organisationen.

I det kommende år vil den demensfaglige indsats blive styrket yderligere ved tilførsel af en demenskonsulent og en demensfacilitator mere. Det sker med henblik på at løfte den faglige, udviklende og understøttende indsats såvel i relation til borgere og pårørende som i forhold til organisationens opgavevaretagelse i bred forstand.

I forhold til demensvenlig indretning på plejecentre, inde som ude, er der i 2023 arbejdet med forbedringsinitiativer på Lykkeseje plejecenter. Der er etableret sikringsselementer samt have- og stianlæg udendørs og foretaget indretning, genkendelighed, farvevalg og lignende på indendørsarealer. I 2024 vil der tilsvarende blive arbejdet med lignende initiativer på Skolebakken i Nakskov samt på Bøgelunden i Horslunde.

Plejeboligområdet

Første del af kommunens plejeboligstrategi er igangsat. Møllecetret i Nakskov er lukket ned, og de midlertidige pladser er i proces med at blive placeret i Blomsterparken i Rødby. Næste skridt er at få etableret et nyt plejecenter i Nakskov. Der er fundet en egnet grund, og det skal afklares, hvorledes processen kommer videre.

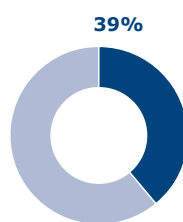

Foto: Knuthenborg – Søren Monefeldt, Naskov Fotografier.

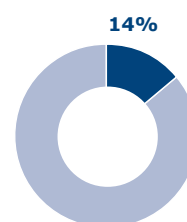

Social- og Arbejdsmarkedsudvalget

NETTOUDGIFTER (mio. kr.)	DRIFT	ANLÆG
Oprindeligt budget	1.434,0	0
Tillægsbevillinger	39,6	0
Korrigeret budget	1.473,6	0
Regnskab	1.478,3	0
Forbrugsprocent	100	0

Andel af de samlede driftsudgifter

Andel af det samlede personale

Arbejdsmarkedsudvalget har ansvar for forsørgelses- ydelser til borgere, som er på såvel midlertidig som varig forsørgelse, udgifter til medfinansiering af dagpenge til forsikrede ledige og førtidspensioner. Samtidig har udvalget ansvar for den kommunale beskæftigelsesindsats omfattende virksomhedspraktik hos offentlige og private virksomheder, uddannelsesindsats samt jobtræning i kommunale beskæftigelsesprojekter. Udvalget har desuden ansvar for tilbud til borgere med fysisk eller psykisk handicap og/eller psykiske lidelser herunder en misbrugsindsats. Borgere med den type udfordringer vil kunne indgå på arbejdsmarkedet på baggrund af særligt tilrettelagte indsatser.

På udvalgets område er der et samlet merforbrug på godt 44 mio. kr. sammenholdt med det vedtagne budget på 1.434 mio. kr.

Byrådet har i slutningen af året givet udvalget en tillægsbevilling på knap 40 mio. kr. med baggrund i forventede merudgifter især på arbejdsmarkedsområdet.

MÅLSÆTNING	BAGGRUND	RESULTATKRAV 2023	RESULTAT	KOMMENTARER
Optimal udnyttelse af rekrutteringsmulighederne ved Femernbyggeriet.	Det er af afgørende betydning, at Lolland Kommune får udnyttet den enestående mulighed for at øge den lokale beskæftigelse som følge af Femernprojektet.	Der ses et fald i antallet af personer på offentlig forsørgelse som følge af formidlede jobordrer svarende til 100 fuldtidspersoner færre end i 2022.		Den begyndende økonomiske afmatning i 2023 ville normalt betyde stigende ledighed. På grund af den direkte og indirekte efterspørgsel af arbejdskraft til byggeriet af Femern Bælt-tunnelen har ledigheden til trods i 2023 stort set været på samme niveau som i 2022.
Styrke patientsikkerheden for borgerne i deres rolle som patienter på handicap- og psykiatriområdet.	At sætte fokus på at sikre og understøtte den administrative og styringsmæssige sikkerhed og kvalitet af den indsats for borgeren, som har med behandling og pleje at gøre.	I 2023 - at sætte fokus på at sikre og understøtte den administrative og styringsmæssige sikkerhed og kvalitet af den indsats for borgeren, som har med behandling og pleje at gøre.		Organisation er på plads på både handicap- og socialpsykiatriområdet, og der har ingen tilsynsbemærkninger været.
Det er ønsket at optimere yderligere på jobcentrets performance, styringsgrundlag, kapacitetsudnyttelse og faglige linje ved implementering af Marselisborg-rapportens anbefalinger.	Marselisborg-rapporten giver generelt jobcentret en god vurdering på de analyserede områder, men der peges samtidig på forbedringspotentialer. Disse potentialer ser udvalget gerne opdyrket.	Med baggrund i den eksterne analyse fra Marselisborg iværksættes de politisk besluttede anbefalinger i løbet af 2022 og 2023.		I løbet af 2023 er størstedelen af de politisk besluttede anbefalinger blevet implementeret på arbejdsmarkedsområdet.
Lolland Kommune arbejder henimod en styrket tilbudsvifte af frivillige tilbud med aktiv inddragelse af civilsamfundet, der i højere grad understøtter et rehabiliterende perspektiv.	Som opfølgning på anbefalingen i konsulentrapport fra Type2Dialog samt implementering af servicelovens paragraf 82 som en del af den samlede indsats, skal tilbudsviften på det voksenalder sociale område udvides.	Med baggrund i den iværksatte indsats på frivillighedsområdet udvikles eller igangsættes yderligere tre konkrete tilbud til sårbare og socialt udsatte borgere.		Øget aktivitet, flere partnerskaber, men "Socialkompass" som overblik og integrationsmangler.

Arbejdsmarkedsområdet

Det markante fald i antallet af ydelsesmodtagere, som arbejdsmarkedsområdet i Lolland Kommune oplevede i 2022 på grund af den gunstige nationale konjunkturudvikling og ikke mindst det lokale byggeri af Femern Bælt-tunnelen, har ikke gentaget sig i samme grad i 2023.

I 2023 er væksten aftaget og en begyndende økonomisk afmatning, der har ramt hele landet, har også ramt Lolland Kommune, hvor flere virksomheder ikke længere har den samme omsætning eller samme efterspørgsel efter arbejdskraft som året før.

På grund af den fortsat store efterspørgsel efter arbejdskraft både direkte eller indirekte til byggeriet af Femern Bælt-tunnelen har antallet af a-dagpengemodtagere i kommunen i 2023 stort set holdt sig på samme lave niveau som i 2022.

På kontanthjælpsområdet er faldet i antallet af ydelsesmodtagere fortsat i 2023, hvor både antallet af jobparate og særlig antallet af aktivitetsparate borgere er fortsat med at falde i løbet af året.

Flere jobparate kontanthjælpsmodtagere er kommet i beskæftigelse; men en stor del af faldet skyldes, at mange aktivitetsparate borgere har befundet sig så langt fra arbejdsmarkedet, at de er forflyttet til andre ydelser, herunder bevilget fleksjob og førtidspension.

Derved fortsætter tidligere års stigning i antallet af borgere, der modtager varig forsørgelse (førtidspension, seniorpension og tidlig pension). Stigningen udfordrer både den kommunale økonomi og det samlede arbejdskraftsudbud og dermed også mulighederne for, at kommunens virksomheder og Femern Bælt-konsortierne kan rekruttere den nødvendige arbejdskraft.

Beskæftigelsesministeriets seneste gennemgang af kommunernes beskæftigelsesindsats fra medio 2023 viser den samme udvikling. Lolland Kommune, der fortsat er godt placeret i forhold til landets øvrige kommuner, er gået lidt tilbage i forhold til forrige gennemgang; men kommunen har det antal offentligt forsørgede, der forventes på baggrund af kommunens socioøkonomiske rammebetingelser.

I 2022 var arbejdsmarkedsområdet genstand for en ekstern analyse, der anbefalede en række initiativer eller tilpasninger, der kunne bidrage til et forbedret resultatniveau og et eventuelt reduceret omkostningsniveau. Anbefalingerne blev indarbejdet i en handlingsplan, som stort set er blevet implementeret i løbet af 2023.

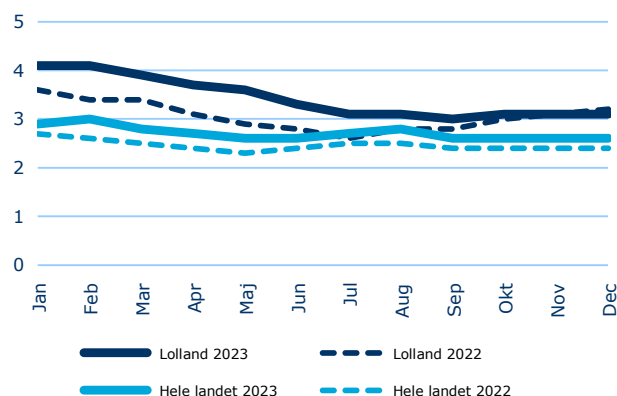
Jobparate ledige

Arbejdsmarkedet i Lolland Kommune, der normalt er præget af store sæsonmæssige udsving med flere jobparate ledige om vinteren og færre om sommeren, har de seneste år ændret sig som følge af den store efterspørgsel efter arbejdskraft både til lokale virksomheder og til byggeriet af Femern Bælt-tunnelen.

Efterspørgslen efter arbejdskraft har været så stor, at de sæsonmæssige udsving næsten er udjævnet, men antallet af jobparate ledige er fortsat højere i vinterhalvåret. I første halvår af 2023 faldt de jobparates ledighed fra 4,1 til 3,3 procent, mens ledighedsprocenten lå stabilt i hele andet halvår omkring 3,0 til 3,1 procent.

I Lolland Kommune ligger de jobparates ledighed normalt over landsgennemsnittet, således har det også været i 2023, men forskellen er næsten udjævnet. I første halvår af 2023 var forskellen fra 1,2 procentpoint til 0,7 procentpoint, mens der i andet halvår var en forskel mellem 0,3 og 0,5 procentpoint.

Fuldtidsledige i procent af arbejdsstyrken

Som følge af den store efterspørgsel efter arbejdskraft kommer størstedelen af de bedst kvalificerede ledige hurtigt i beskæftigelse igen. De resterende ledige, der ikke har de kompetencer, som arbejdsmarkedet efterspørger, er længere tid om at komme i beskæftigelse.

I 2022 blev langtidsledigheden næsten halveret (personer, der har været ledige/aktiverede i minimum 80 procent af tiden i de seneste 12 måneder opgjort som procent af antallet af bruttoledige). I løbet af 2023 er andelen af langtidsledige a-dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere igen steget.

Til trods for stigningen og på grund af den lave ledighed var antallet af bruttoledige personer i november 2023 lidt lavere end i december 2022.

Ungeindsats

I 2023 har arbejdsmarkedsområdet igangsat et nyt initiativ, "Fremtidsfokus", som er et seksugers vejlednings- og opkvalificeringsforløb til alle unge mellem 18 og 30 år, der ansøger om uddannelseshjælp. Forløbet, der laves i et samarbejde mellem jobcentret, CELF og VUC, består af en række forskellige moduler. Den første opfølgning af tilbuddet viste, at 38 procent af de unge ikke modtog uddannelseshjælp to måneder efter, de havde afsluttet forløbet.

Sprogskolen

Sprogskolen har igen i 2023 oplevet et stigende antal kursister. Årets stigning skyldes i høj grad udenlandsk arbejdskraft til blandt andet byggeriet af Femern Bælt-tunnelen, Lolland Kommunes internationale rekruttering til ældreplejen og i mindre grad flygtninge fra krigen i Ukraine. Derudover tilbyder Sprogskolen virksomhedsforlagt undervisning hos lokale virksomheder med mange udenlandske medarbejdere og understøtter de udenlandske elever i de ældste klasser på Den Internationale Skole i Maribo.

Femern Agency

Byggeriet af Femern Bælt-tunnelen udgør fundamentet for den høje beskæftigelse i kommunen, hvilket er baggrunden for, at Femern Agency understøtter konsortierne i rekrutterings-, opkvalificerings- og lærlingeindsatsen. Femern Agency har gennem en aktiv indsats styrket sin position som samarbejdspartner for både konsortier og underleverandører i forhold til rekruttering og formidling af viden om projektet.

Socialpsykiatri- og handicapområdet

Prioriteringen af de forebyggende indsatser er fortsat i 2023.

Med en organisatorisk omlægning af Rådgivningscafeen forventes en større synlighed af det forebyggende tilbud og en kortere vej til de konkrete indsatser, der vil kunne iværksættes. Der ses et fortsat fald i antallet af visiterede borgere og visiterede timer til servicelovens paragraf 85-indsats og tilsvarende flere bevilgede timer til forebyggende hjælp og støtte via servicelovens paragraf 82.

Akuttefonen som tilbud har vist sin berettigelse ved at have et stabilt antal af henvendelser, cirka fyre om måneden. Der opleves en interesse for tilbuddet fra andre offentlige myndigheder i forhold til, hvad det kan.

2023 har - i lighed med en landsdækkende tendens - været præget af en stigende udgiftsudvikling med større efterspørgsel på blandt andet midlertidige botilbudspladser. En efterspørgsel, som primært har været dækket ved køb af udenbyspladser. Som følge heraf har kommunen oprettet et paragraf 107-tilbud kaldet "Udsigten", hvor målgruppen er de 18 til 40-årige med størst rehabiliteringspotentiale indenfor det socialpsykiatriske område.

Det er endvidere besluttet at udvide det nuværende paragraf 107-tilbud, "Ungdomskollegiet", med yderligere seks pladser. Tilbuddet sigter på psykisk sårbare unge mellem 18 og 35 år med en bred vifte af diagnoser.

Der fastholdes visitationsmæssigt en fortsat stram udgiftsstyring af området med henblik på at benytte en bred vifte af både forebyggende og intensive indsatser og tilbud.

Hjemløserereformen blev vedtaget i 2023, og socialområdet har i forlængelse heraf iværksat tiltag med henblik på at skaffe flere boligtilbud via henvisningsretten, midlertidige huslejetilskud fra statslig pulje samt etablering af det midlertidige botilbud "Udsigten".

Med etablering af patientsikkerhedsorganisationer i begge udførelsescentre for henholdsvis socialpsykiatrien og handicapområdet er kvaliteten og sikkerheden blevet løftet i forhold til nødvendige sundhedsydelser.

Samarbejdet på det frivillige sociale foreningsområde blev i 2023 udvidet med partnerskabsaftaler med Røde Kors og Dansk Folkehjælp. Antallet af ansøgninger til paragraf 18-puljen (økonomisk støtte til frivilligt, socialt arbejde for personer under 65 år) er efter pandemien vokset betydeligt, og der opleves en stor aktivitet og iderigdom i de frivillige sociale foreninger.

Foto: Eftermiddagssol - Jens Larsen, Nakskov Fotogruppe

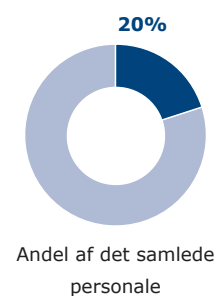

Foto: Maribo Domkirke - Kim Schou, Nakskov Fotogruppe.

Økonomi- og Erhvervsudvalget

NETTOUDGIFTER (mio. kr.)	DRIFT	ANLÆG
Oprindeligt budget	420,5	65,2
Tillægsbevillinger	9,0	10,3
Korrigeret budget	429,4	75,5
Regnskab	382,8	28,8
Forbrugsprocent	89	38

Økonomi- og Erhvervsudvalget har ansvaret for kommunens aktiviteter på områderne ejendomme, administration og fællesudgifter.

På udvalgets område budgetlægges udgifter til drift af jord udlagt til bolig- og erhvervsformål, bygningsvedligeholdelse, forureningsudgifter (kommunale ejendomme), energimærkning, byfornyelse, driftssikring af boligbyggeri, driften af beboelses- og erhvervsjendomme samt Lolland-Falster Brandvæsen. Samtidig budgetlægges der med udgifter til den politiske organisation, administrationsbygninger og administrativt personale, erhvervsudvikling og turisme samt forsikringspuljer.

På udvalgets område er der et samlet mindreforbrug på knap 38 mio. kr. sammenholdt med det vedtagne budget på 420,5 mio. kr.

MÅLSÆTNING	RESULTATKRAV	RESULTATKRAV 2023	RESULTAT	KOMMENTARER
Boligudvikling og nedregulering	Ambitionen for bosætning er et årligt overskud på flyttebalancen på 100 til 150 personer i den periode, anlægsarbejdet er i gang. Ambitionen er årligt at opføre 25 til 50 nye boliger i form af moderne familieboliger eller nye boformer som fx seniorbofællesskaber. Herudover en nedrivning af cirka 100 boliger årligt.	<ul style="list-style-type: none"> • Udbud af Namsosvej i Maribo i uge seks. • Igangsætning af salg af Engvej samt proces for at skabe plangrundlag for boligudvikling. • Planlægning af relancering af Havesangervej (parcelhusgrunde) med ejendomsmægler. • Byggemodning af Skovforten (parcelhusgrunde) færdiggøres 1. kvartal 2023. Planlægning af relancering med ejendomsmægler. • Arbejdet med temaplan for boliger igangsættes i december 2022. Forventning om politisk behandling 1. halvår 2023. 		Der har været gennemført et udbud af Namsosvej, hvor der kom et tilbud, der ikke var konditionsmæssigt. Der er igangsat udbud af Engvej. Der er ikke solgt yderligere parcelhusgrunde på de nye udstykninger. Temaplan er igangsat, og der har været dialog med lokale ektører i hovedbyerne.
Lollands Sydkyst	Ambitionen er at skabe optimale rammer til udvikling af det nye forland til turismeudvikling. Afklaring af ejerskab af forlandet, placering af strandbeskyttelseslinje og byggemuligheder. Udpegning af udlæg til store sommerhuse på baggrund af sommerhusanalysen.	<ul style="list-style-type: none"> • Strandbeskyttelseslinjen skal fastsættes for, at den næste del af afklaringen omkring det vestlige forland kan igangsættes. • Politisk godkendelse af sommerhusanalyse og anbefalinger i Q1, herunder udpegning af potentielle udlæg til opførelse af nye sommerhusudlæg, lokalplan med mere. • Igangsætte temaplan for turisme, herunder udarbejdelse af turistpolitisk redegørelse (behov/efterspørgsel). 		Der arbejdes fortsat på afklaring af strandbeskyttelseslinje og ejerskab af det nye forland. Sommerhusanalysen er politisk godkendt.
Grøn erhvervspolitik	Det er ambitionen at skabe arbejdspladser og vækst gennem en massiv satsning på grøn erhvervspolitik. Arealanalyse af mulige udlæg til grøn energiproduktion (vind og sol). Politisk vedtagelse af rammer for en øget energiproduktion.	<ul style="list-style-type: none"> • Byrådet godkender politik for Grøn Erhvervspolitik. • Arbejde med ejerstrategi – Lolland Forsyning. • Opdatering af gældende havnestrategi for Nakskov Havn i Q1. • Endelig anlægsstart for gasledningen. 		Grøn Erhvervspolitik er politisk godkendt. Der arbejdes fortsat på ejerstrategi for Lolland Forsyning. Havnestrategi for Nakskov Havn er godkendt. Anlæg af gasledning er igangsat.
Femernudvikling	Det er ambitionen at få mest muligt ud af den kommende faste forbindelse. Der skal skabes permanente arbejdspladser på Lolland ved at tiltrække og fastholde virksomheder til Maribo Erhvervspark og Nakskov Havn. Der arbejdes på at sikre permanentgørelse af produktionsfabrikken gennem interessevaretagelse.	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsat interessevaretagelse for permanentgørelse af elementfabrikken, herunder invitation til Erhvervsministeren. • Afklaring af behov for fremtidige erhvervsudlæg, herunder nye erhvervsudlæg ved Rødbyhavn. • Udvikling af næste etape af Maribo Erhvervspark. • Politisk proces om temaplan for erhvervsområder i Lolland Kommune i 1. halvår. 		Folketinget har i december 2023 godkendt permanentgørelse af elementfabrikken. Der er igangsat et arbejde i forhold til afklaring af behov for erhvervsarealer ved Rødbyhavn og i udviklingsområdet. Temaplanen for erhverv er igangsat.

Facility management-analyse

2023 har været præget af en omfattende facility management-analyse, hvor der er blevet arbejdet med at vurdere mulighederne for mere effektiv, tværgående prioritering og ressourceudnyttelse af de kommunale bygninger med udgangspunkt i tydeliggørelse af roller, ansvar og økonomi og den samlede kommunale bundlinje. Analysen har resulteret i en samling af enhederne Kommunale Bygninger, Intern Service, Teknisk Service, Park og Vej, Lolland Havne og Lolland Færgesamt samt Lolland-Falster Airport til én samlet sektor, Service, Bygninger og Faciliteter.

I budgetaftalen for 2024 er det aftalt, at den pressede kommunale økonomi kalder på en gentænkning af måden, hvorpå kommunen forvalter bygningsmassen. Derfor er det aftalt, at administrationen i 1. kvartal 2024 skal fremkomme med et oplæg til hvert fagudvalg og efterfølgende byrådet med forslag til prioritering af bygningsmassen, der tager højde for forventningerne til fremtidens service, bygningsmassens beskaffenhed og renoveringsbehov. Det er rammen for oplægget, at der skal anvises forslag til arealoptimering, så kommunens bygningsmæssige forpligtelser reduceres.

Voldsomt vejrlig

Lolland Kommune blev i august 2023 ramt af et tredobbelte skybrud i Maribo, Rødby og Rødbyhavnområdet, der medførte store skader på tretten ejendomme. Værst ramt blev Maribo Sundhedscenter og Borgerskolen i Maribo, hvor skaderne på Borgerskolen først er udbedret i 2024. Skaderne vil medføre større udgifter for Lolland Kommune, idet forsikringen ikke dækker fuldstændigt.

Ejendomme

Der har været forskydning i anvendelse af de afsatte midler til udvendig vedligeholdelse, hvilket skyldes travlhed med afslutningen af fremrykkede projekter i starten af 2023, arbejdet med etablering af ny børnehave i Nakskov, stabiliseringsprojekter på skoleområdet, byggemodninger samt arbejder i forbindelse med nye faciliteter, der følger af nedlukningen af Møllecenteret. Desuden blev det i 2023

Foto: Tårs - Højvande - Kim Schou, Nakskov Fotogruppe

besluttet at igangsætte en digitalisering af drift-, kontrol- og vedligeholdelsesplaner (DKV-planer), hvorfor forbruget er blevet forskubbet.

Maribo Erhvervspark

Som følge af at alle erhvervsarealer i Maribo Erhvervspark var solgt ved udgangen af 2022, har 2023 budt på igangsætning af en forlængelse af Europavej. Etablering af virksomheder fortsatte i 2023.

Ny børnehave i Nakskov

2023 blev året, hvor den fysiske etablering af en ny børnehave i Nakskov blev påbegyndt. Arbejdet startede kort før årets afslutning, og en lang række, primært lokale, entreprenører skal nu stå for opførelsen af en ny svanemærket institution.

Søfartsmuseet

I 2023 blev etablering af nye lokaler til nyt Skibs- og Søfartsmuseum gennemført. Etableringen er sket i ledige lokaler i Klostergade 22 i Nakskov og er en del af de forberedelser, der er igangsat for at kunne frigøre arealer i havnebygningen til Nakskov 2030-projektet.

Intern Service

Lolland Kommunes ”Intern Service”-funktion har siden 2019 varetaget opgaven med at tilberede, transportere og anrette den frokostordning, som forældrene i 13 af kommunens 14 børnehaver har tilvalgt. En budgetanalyse har vist, at det er nødvendigt at tilpasse taksten fra 2025.

Sygefravær og arbejdsmiljø

Sygefravær

Lolland Kommunes samlede sygefravær for 2023 lå på 6,9 procent. Der er tale om en stigning i forhold til 2022, hvor fraværsprocenten var 6,5. En medarbejder i Lolland Kommune har i gennemsnit haft 17,9 fraværsdage i 2023. Det tal var året før 16,9.

Et højt sygefravær har konsekvenser for kommunens økonomi og opgaveløsning overfor vores borgere. Fravær medfører øgede udgifter til vikarer i de borgerrettede opgaver, et fald i kvaliteten i de ydelser vi leverer og mere travlhed for de tilbageværende medarbejdere.

Lønudgifter udbetalt i forbindelse med sygefravær lå i 2023 på godt 108 mio. kr. Det er knap 9 mio. kr. højere end i 2022, hvor udgifterne lå på cirka 99 mio. kr.

Udfordringen er særligt udtalt i de områder, der har tæt borgerkontakt, og hvor fraværet lægger et pres på vores evne til at leve op til kommunens serviceniveau og de politisk fastsatte målsætninger. De største udgifter har ældre- og sundhedsområdet med 34 mio. kr., skole- og dagtilbudsområdet ligeledes med 34 mio. kr. og dernæst social- og arbejdsmarkedsområdet med næsten 12 mio. kr. Det var både det korte og det lange sygefravær, der udfordrede kommunens arbejdspladser. Det vil sige medarbejdere, der var sygemeldt i henholdsvis under eller over tyve dage i en sammenhængende periode.

SYGEFRAVÆR SEKTOR	SYGEFRAVÆRSROCENT		ANTAL SYGEFRAVÆRSDAGE PR. ÅRSVÆRK	
	2023	2022	2023	2022
Lolland Kommune	6,9	6,5	17,9	16,9
Ældre og Sundhed	7,9	8,3	20,6	21,7
Skole og Dagtilbud	7,8	6,4	20,3	16,7
Service, Bygninger og Faciliteter	6,6	5,9	17,3	15,4
Social, Psykiatri og Handicap	5,8	6,8	15,1	17,6
Børn, Unge og Familie	5,6	4,0	14,4	10,5
Teknik og Miljømyndighed	5,3	3,9	13,7	10,0
Økonomi, Kultur og Fritid	5,1	3,6	13,2	9,3
Arbejdsmarked	4,9	5,7	12,7	14,8
Strategi og Politik	2,8	1,3	7,2	3,4
HR og IT	2,5	2,8	6,6	7,3

Det korte sygefravær har gennemsnitligt i 2023 ligget på 3,6 procent. Det er en stigning i forhold til 2022, hvor det lå på 3,3 procent. Det lange sygefravær var på det højeste niveau målt.

Organisationen har i 2023 haft et skærpet fokus på nedbringelse af sygefravær, og arbejdspladserne er blandt andet blevet vejledt i tidlig indsats og målrettet opfølgning inden for rammerne af kommunens sygefraværspolitik.

Arbejdet vil fortsætte i 2024, hvor Lolland Kommune vil arbejde videre med de vedtagne indsatser herunder med de midler, der blev afsat i budget 2024.

Arbejds miljø

Et varigt fald i sygefraværet kommer ikke af sig selv, og vi er som organisation nødt til at have et vedholdende fokus på at forebygge sygefravær og styrke arbejdsmiljøet, trivslen og rammerne for opgaveløsningen, hvis et lavt fravær skal fastholdes på lang sigt.

Det er derfor også positivt, at kommunens arbejdsmiljøgrupper er godt i gang med at arbejde med resultaterne fra APVtrivsel22. Der er blevet udarbejdet 567 handleplaner på tværs af arbejdspladserne i Lolland Kommune i den nuværende APVtrivsel22-periode. Til sammenligning blev der udarbejdet 865 handleplaner under den treårige APVtrivsel19-periode.

Det giver et solidt grundlag for, at organisationen også i 2024 arbejder målrettet med at styrke medarbejdernes fysiske og psykiske arbejdsmiljø, deres trivsel og sikrer et højere nærvær og tilstedeværelse omkring kommunens kerneopgaver.

Lolland Kommune har i 2023 anmeldt 201 ulykker til forsikringen. Til sammenligning med sidste år blev der anmeldt 305 arbejdsulykker. Det vil sige et fald på 34 procent.

Faldet kan skyldes, at Covid19 fra den 31. marts 2023 ikke længere skal anmeldes som en arbejdsulykke. Derudover kan faldet af ulykker tillige skyldes, at der netop har været fokus på dette punkt i Lolland Kommunes arbejdsmiljøaf-tale for 2023.

I forhold til konkrete indsatser vil direktionen og Hoved-MED i 2024 have et øget fokus på at understøtte organisationens arbejde med det psykiske arbejdsmiljø ved at afholde en arbejdsmiljøtemadag med fokus på dette. Ligeledes vil der blive udbudt uddannelse i psykisk arbejds-

miljø for trioerne i kommunen, ligesom arbejdspladserne er blevet bedt om at analysere og forebygge de krænkelser og ulykkestilfælde, medarbejderne bliver udsat for i forbindelse med deres arbejde.

Kompetenceudvikling

Hvert år pågår der en lang række kompetenceudviklingsaktiviteter på arbejdspladserne i Lolland Kommune.

Disse aktiviteter er decentralt finansieret og ofte aftalt mellem ledelse og MEDudvalg. De centrale midler til kompetenceudvikling har historisk set været til finansiering af lidt dyrere lederuddannelser og -udviklingsforløb på tværs i organisationen. Det gjorde sig også gældende i 2023, hvor der fra den centrale uddannelsespulje blev bevilliget 0,5 mio. kr. til lederuddannelse og 0,3 mio. kr. til ledelsesudvikling i blandt andet digital transformation.

Konflikthåndteringskursus

Lolland Kommune har de foregående år valgt at prioritere ekstra midler fra den centrale uddannelsespulje til konflikt-navigationsuddannelse til både ledere og medarbejdere. I 2023 blev der brugt 0,3 mio. kr.

Kommunen har i 2023 udviklet et konflikt-håndteringskursus til arbejdsmiljørepræsentanterne og udvider i 2024 med et kursus mere til medarbejdere med borgerkontakt. Der er fortsat i 2024 afsat midler til konflikt-håndtering på 0,3 mio. kr.

Kompetenceudvikling i 2024

Der vil fortsat være et særligt fokus på at mindske sygefraværet i Lolland Kommune, og der er derfor afsat 0,9 mio. kr. til ledelsesudvikling, hvor alle ledere skal på kursus i den nødvendige samtale, der forestås af ektern facilitator.

Strategiudvikling

Det er byrådets mål at skabe langsigtet udvikling på Lolland. Udvalget har i løbet af året haft fokus på at sikre en fortsat opdatering af det strategiske grundlag og en målrettet implementering af de valgte fokuspunkter.

Kommunens overordnede strategi fastlægges én gang i hver valgperiode i en Plan- og Udviklingsstrategi. ”Fra mulighed til virkelighed. Plan- og Udviklingsstrategi 2023-2033” blev vedtaget i oktober efter offentlig høring. Strategien arbejder i to overordnede spor; øget vækst, velstand og bosætning gennem skabelse af nye arbejdspladser og en løbende tilpasning af kommunens velfærdsydelser.

Den overordnede strategi udmøntes blandt andet gennem byrådets otte strategiske fyrtårne. Byrådet har i 2023 modtaget to afrapporteringer på fremdrift og næste skridt i implementeringen.

Turismeudvikling

Udvikling af turismen på Lolland er primært sket gennem samarbejdet med Visit Lolland-Falster og indenfor rammerne af Lolland Sydkyst. Efter vedtagelsen af en strategisk-fysisk plan er der arbejdet målrettet på at realisere ambitionerne i planen herunder at skabe en øget overnatningskapacitet.

Arbejdet med at udbygge overnatningskapaciteten på Lolland har resulteret i vedtagelse af lokalplaner for Fyrrelunden, sommerhusområde ved Lidsø og hotel på Søpavillonvej i Rødbyhavn. Med planprocesserne på plads er vejen nu banet til, at interesserede investorer kan realisere projekterne.

Der har gennem året fortsat været en løbende interessevaretagelse i forhold til at få flyttet strandbeskyttelseslinjen på det nye forland på sydkysten, ligesom der har været løbende dialog med potentielle investorer indenfor turismeudvikling på arealet.

En forventet vækst fra en til fire millioner overnatninger på Lolland frem mod 2050 vil skabe øget trafik i området. Der er gennemført en trafikanalyse, der peger på vejføring fra den kommende station og motorvejen til forlandet, ligesom den har undersøgt behovet for at udbygge infrastrukturen langs kysten. Analysen dokumenterer, at de nuværende veje er tilstrækkelige til at håndtere trafikken til sommerhusområderne mod vest.

Nakskov 2030

Partnerskabet mellem Lolland Kommune, Realdania og A. P. Møllerfonden om Nakskov 2030 har fokuseret på realisering og planlægning af de planerede projekter.

Renovering af Axeltorv, gadebelysning og de tilstødende stræder blev afsluttet. Torvet er renoveret med ny belægning, ny vejføring, mindre parkeringsområde, ny belysning, en renoveret rytterstatue og meget bedre mulighed for ophold for turister og byens borgere. Der er endvidere åbnet flere spisesteder, og der er tomme lokaler omkring torvet.

Der er opnået støtte til Regionalfondsprojektet ”Fra havn til strand”, der sætter fokus på udvikling af de gamle færgelejer til ophold og aktivitet, bedre trafikforhold for bløde trafikanter mellem havnen og Hestehovedet og udvikling af en oplevelsesrute på strækningen. Projektet indebærer en samlet investering på knap 37 mio. kr., hvoraf Nakskov 2030 medfinansierer 25 procent.

Der er også opnået betydelig fremgang på initiativets øvrige projekter; alle penge i Nakskov Bymidtefond er nu disponeret, og de mange renoveringer har givet et synligt løft af byens kulturmiljø. Der er tilknyttet ingeniørrådgiver på Havnebygningen for at færdiggøre projektet til udbud, ligesom der er indgået samarbejdsaftale med Museum Lolland-Falster om den fremtidige drift.

Boligudvikling

Det private boligbyggeri på Sydkaj i Nakskov står over for byggestart i foråret 2024. Det er en forudsætning, at selve kajlæggget bliver renoveret, og Lolland Kommune har afsat midler til denne renovering.

Der er yderligere private projekter undervejs, blandt andet på Tornsanger i Maribo med et seniorbofællesskab med 56 boliger samt et på Tårsvej i Nakskov, hvor der etableres 26 seniorboliger.

Kommunen har i løbet af året igangsat udbud af Svanehøj Ældrecenter i Bandholm, Møllecenteret i Nakskov, et bygningskompleks på Østergade i Nakskov samt en byggegrund på Namsosvej i Maribo. Byggemodningen af parcelhusgrunde i Maribo og Nakskov er afsluttet.

Arbejdet med at omdanne og fremtidssikre kommunens almene boliger er videreført. I løbet af 2024 er en række overflødige ældreboliger afmærket med henblik på nedrivning eller salg til andre formål. Behandling af omdannelsesprojekter for Sognefogedvænget, Rosenparken og Klørvænget er blevet udskudt, men forventes gennemført i 2024.

Der er desuden indgået en samlet udlejnings- og anvisningsaftale med de almene boligorganisationer.

Foto: Fiskenetene tørres, Langø - Henning Nørgaard Pedersen, Nakskov Fotogruppe

Foto: Landet Kirke - Kim Schou, Nakskov Fotogruppe

Bosætning

Arbejdet med bosætning og rekruttering er gennem året blevet yderligere præget af den store tilstrømning af udenlandsk arbejdskraft. Kommunikation på engelsk er styrket, og kommunens bosætningskonsulents fokus er i stigende grad på udenlandske tilflyttere med rådgivning om bolig, jobsøgning til partner, skole med mere. Herudover understøtter kommunen det internationale miljø via støtte til netværksdannelse og arrangementer.

Erhvervslivets største udfordring er mangel på arbejdskraft, og derfor er der kommet et større fokus på tiltrækning og fastholdelse af udenlandsk arbejdskraft. Lolland Kommune har etableret et Advisory Board blandt andet med repræsentanter for nogle af de lokale virksomheder, der har erfaring med rekruttering af udenlandske medarbejdere. Det er formålet at udveksle erfaringer og give inspiration til fremtidige indsatser. I samarbejde med Business Lolland-Falster har kommunen endvidere afholdt et fyraftensmøde for lokale virksomheder om rekruttering af udenlandsk arbejdskraft samt et opfølgende webinar specifikt om jobopslag på det europæiske jobmarked.

En række tiltag for alle tilflyttere – herunder hjemmesiden lollandleverlivet.dk, velkomstarrangement og velkomstbrev til nye tilflyttere – er videreført.

Sosu-rekruttering

Ældreområdet er udfordret af mangel på medarbejdere med faglige kvalifikationer i et omfang, hvor det ikke er realistisk udelukkende at rekruttere via de almindelige kanaler som elever, jobcentre med videre. Derfor igangsatte Lolland Kommune i 2022 et samarbejde med Work in Denmark (WID) med det formål at rekruttere medarbejdere inden for EU-landene.

Initiativet blev påbegyndt i 2022 og er fortsat i 2023. Det har medført i alt 25 nye medarbejdere i ældresektoren. Forud for deres opstart i sektoren gennemfører de tre måneders danskundervisning i hjemlandet og en månedens intensiv sprogundervisning, når de ankommer til Danmark. Initiativet fortsætter i 2024, hvor det tredje hold er planlagt til at ankomme i marts.

Erhvervsudvikling

I 2022 blev første etape af Maribo Erhvervspark udsolgt. Der blev derfor i 2023 truffet beslutning om at udvikle Maribo Erhvervspark's etape to og tre, og i august blev der vedtaget en lokalplan for anden etape af Maribo Erhvervspark, hvor blandt andet Museum Lolland-Falster skal etablere ny magasinbygning. Udviklingen og salg af arealerne i anden etape forestås af jordejer. Beslutningerne vil kunne bidrage til at imødekomme virksomheders efterspørgsel på bynære erhvervsarealer.

Endvidere er der godkendt et idéoplæg til Nakskov Havn og erhvervspark Stensø. Idéoplægget vil kunne bidrage til at realisere Lolland Kommunes ønske om at skabe et erhvervsområde, der understøtter etableringen af energi- og transporttunge virksomheder og tungere industrivirksomheder som fx Power-to-X-anlæg (PtX).

Der er endvidere igangsat planproces for udvidelse af Stensø, hvor der arbejdes på etablering af skov mellem boligområdet syd for Nakskov Inderfjord og de nye erhvervsarealer. Udvidelsen forventes at blive på mere end 200 ha, og der er allerede stor efterspørgsel på de nye erhvervsarealer. Salget af størstedelen af disse erhvervsarealer forventes ligeledes at blive varetaget af de nuværende jordejere.

Grøn erhvervspolitik

Der er stor interesse fra private investorer og lokale lods ejere for etablering af solcelleanlæg og store vindmøller. Den nødvendige fysiske planlægning prioriteres for projekter, hvor der kan opnås synergieffekter med afsætning af grøn strøm til lokale virksomheder til fordelagtige priser og nyttiggørelse af strømmen til fx etablering af PtX-anlæg (Power-to-X-anlæg, der omdanner grøn strøm til fx brint).

Der er også stor interesse for etablering af andre typer grøn industrivirksomhed, særligt i Nakskovområdet, hvor der i 2023 er solgt erhvervsarealer til virksomhederne Waste Plastic Upcycling, der arbejder med genanvendelse af plastik, og Hveiti, der arbejder med raffinering af foderhvede til kraftfoder, fødevarer og bioethanol.

Sådanne typer virksomheder har særlig interesse i at etablere sig i Nakskovområdet – og på Lolland - grundet adgangen til grøn energi og de tilgængelige arealer. I regi af REEL (REn Energi Lolland) arbejdes der derfor målrettet med at styrke koblingen mellem forretningsområder i de nye grønne virksomheder, energiaktørerne og Lolland Forsyning for derigennem at skabe yderligere vækstmuligheder inden for den grønne erhvervsudvikling.

Femernprojektet

Arbejdet på Femernprojektet har skiftet karakter fra klargøring af elementfabrikken til egentlig produktion. Det har øget antallet af medarbejdere yderligere, og den øgede aktivitet mærkes i lokalområdet i form af øget efterspørgsel på mange forskellige varer og tjenesteydelser.

Lolland Kommune er optaget af at sikre elementfabrikken som et aktiv for lokal udvikling, også efter færdiggørelsen af Femernforbindelsen. Det er derfor glædeligt, at Folketinget før jul besluttede at bevare elementfabrikken og arbejdshavnen. Kommunen har arbejdet for den beslutning og for, at faciliteterne anvendes til fremtidige infrastrukturprojekter og til den fremtidige udbygning af offshore energianlæg.

I juni blev Femern Belt Days afholdt ved byggepladsen i Rødbyhavn. Region Sjælland var vært og Lolland Kommune partner på konferencen og ikke mindst på den succesfulde Citizens Day, hvor 6.000 mennesker fik mulighed for at opleve byggepladsen på nærmeste hold.

Strategi for Lolland Kommune

Lolland Kommunes byråd vedtog i oktober 2023 plan- og udviklingsstrategien – Fra mulighed til virkelighed – for perioden 2023-2033. Lolland Kommune befinder sig i en paradoksal situation med fremgang og krise på samme tid. På den ene side er kommunen med Femernbyggeriet og store nationale ambitioner for grøn omstilling godt på vej ind i en enestående erhvervsudvikling.

På den anden side kæmper kommunen med en trængt kommunal økonomi, der har rod i mange års centralisering og urbanisering.

Det er den dobbelte virkelighed, der er udgangspunktet for strategien – og det er den, strategien skal adressere.

Lolland Kommunes byråd har formuleret fire overordnede principper for langsigtet udvikling, der skal hjælpe med at fastholde Lolland Kommunes dobbelte fokus på tilpasning og udvikling i dagligdagen

- overordnet planlægning har som udgangspunkt et tiårigt perspektiv
- indsatser, der styrker kommunens strukturelle vilkår, opprioriteres
- servicestrukturen tilpasses befolkningsudvikling og bosætningsmønstre
- kommunens service skal styrke borgernes selvhjulpethed og selvforsørgelse.

De fire principper er bærende i kommunens daglige drift og planlægning. Principperne kræver tæt og koordineret samarbejde indadtil i organisationen og dialog og samarbejde med civilsamfundet og erhvervslivet.

I forbindelse med budgetlægningen for 2023 er der blevet arbejdet med politiske målsætninger på baggrund af den overordnede strategi for Lolland Kommune. Samtlige udvalg har defineret minimum tre fokusområder for 2023, afledt af den overordnede strategi. Der er blevet fulgt op på disse fokusområder i forbindelse med budgetopfølgningen for halvåret og nu igen ved regnskabsaflægningen.

Styring i Lolland Kommune

Lollandsmodellen

Modellen er revideret i foråret 2021 og rummer de grundlæggende principper, som kommunen er organiseret efter. Modellen er fleksibel, sådan at organisationen løbende kan tilpasses ændrede politiske prioriteringer og forandringer i kommunens omgivelser – uanset om de skyldes ny lovgivning, ændrede konjunkturer eller en anderledes befolkningssammensætning.

Lollandsmodellen tager udgangspunkt i værdibaseret ledelse, hvor fire generelle organisationsværdier er gennemgående i alle dele af organisationens virke

- kompetence
- tillid
- åbenhed
- fairness.

Organisationsmodellen arbejder med enheder på tre niveauer

- direktionen, der består af kommunaldirektør og to fagdirektører, har det overordnede ansvar for organisationen
- ti sektorer - seks med linjeansvar og fire med tværgående opgaver - der har det overordnede ansvar for drift, udvikling og økonomi på deres område
- de decentrale enheder (fx børnehaver, sygeplejen, musikskolen), der er de mindste byggesten med eget budgetansvar.

Lolland Kommune har mange forskellige opgaver med meget forskellig tyngde i budget og antal medarbejdere. Derfor er der i praksis stor variation i sektorernes størrelse og underliggende organisering.

Opbygningen af organisationen i tre niveauer afspejler sig i en ledelsesstruktur med direktører, sektorchefer og decentrale ledere. Dertil kommer en række øvrige ledere (teamledere, souschefer og afdelingsledere) med faglig ledelse og personaleledelse, men uden selvstændigt budgetansvar.

Styringsmodellen i Lolland Kommune skal understøtte en effektiv drift, sund økonomi og budgetoverholdelse samt et stadigt fokus på udviklingen i kapacitet og kvalitet i servicen til borgerne.

Der er to væsentlige styringsdokumenter, som danner grundlag for den overordnede udvikling og tilpasning

- plan- og udviklingsstrategien, som revideres og vedtages af byrådet én gang i hver byrådsperiode og udgør den overordnede ramme for kommunens udvikling og tilpasning
- den politiske aftale, som indeholder de strategiske indsatsområder, der særligt sættes fokus på i den fireårige aftaleperiode svarende til byrådets arbejdsperiode.

Økonomisk styring

For at sikre den kommunale økonomi er der udarbejdet et sæt styringsdokumenter bestående af henholdsvis ”Principper for økonomistyring” og ”Decentraliseringsgrundlaget”.

I ”Principper for økonomistyring” er blandt andet bevilningsniveauet fastlagt. Det betyder dels, at hvert enkelt udvalg har fået en nettoramme dels, at rammen er fordelt på politikområder. Væsentlige uforudsete økonomiske hændelser og forslag til reaktionsmuligheder skal af fagcheferne meddeles til direktøren for området samt til økonomisektoren. Fagudvalgene holdes løbende orienteret om den økonomiske udvikling i form af budgetopfølgninger indeholdende forventninger til det samlede forbrug i regnskabsåret. Ved udsigt til budgetoverskridelse skal der fra administrativ side fremlægges forslag til afhjælpning.

I ”Decentraliseringsgrundlaget” er kompetence og ansvar for den decentrale leder og sektorchefen beskrevet. Hver decentral enhed får tildelt en ramme, som den decentrale leder har kompetence til at anvende på bedst mulig måde i overensstemmelse med det politisk fastsatte aktivitets- og serviceniveau.

Finansiel styring

Lolland Kommunes likviditet følges dagligt for at kunne opgøre den gennemsnitlige kassebeholdning, som skal afrapporteres til Indenrigs- og Sundhedsministeriet hver tredje måned. Hvis den gennemsnitlige likviditet opgjort efter kassekreditreglen falder til et niveau under 1.000 kr. pr. indbygger, er det Ministeriets praksis at kontakte kommunen og gøre opmærksom på, at kommunen kan blive sat under administration, hvis den gennemsnitlige likviditet pr. indbygger er negativ. Med en gennemsnitslikviditet ved udgangen af 2023 på 3.453 kr. pr. indbygger opgjort efter kassekreditreglen ligger kommunen over de 1.000 kr. pr. indbygger.

Lolland Kommune følger den af byrådet vedtagne finansielle strategi, der fastlægger niveauet for valget mellem lån i euro og danske kroner og valget mellem fast og variabelt forrentede lån. Derudover er en strategi for placering af overskudslikviditet fastlagt – en strategi med en forsigtig placering af overskudslikviditet med deraf begrænset risiko for tab på de foretagne investeringer.

Budget 2024

Lolland Kommune har i oktober måned 2023 vedtaget et budget for 2024 inklusive budgetoverslagsårene 2025 til og med 2027.

Budgettet for 2024 er blevet vedtaget med en uændret skatteprocent på 26,3. Den blev i forbindelse med budgetvedtagelsen for 2021 sænket fra 27,0 til 26,3 procent. Lolland Kommune bliver fuldt kompenseret for provenutabet svarende til godt 43 mio. kr. årligt gennem tilskudsordningen til kommunerne. Grundskyld og kirkeskat er uændret. Budget 2024 er vedtaget med et kassetræk på godt 45 mio. kr. Med udgangspunkt i de demografiske udfordringer og den grundlæggende strukturelle ubalance, som Lolland Kommune står overfor, vil der kontinuerligt - og ikke mindst i de nærmeste år frem - fra politisk hold skulle arbejdes med budgettilpasninger. Allerede i 2025 ser Lolland Kommune ind i besparelser i størrelsesordenen 182 mio. kr.

Lolland Kommune har i 2022 indgået et udviklingspartnerskab med Indenrigs- og Sundhedsministeriet for årene 2022 til 2025, der giver Lolland Kommune 120 mio. kr. hvert år i perioden. Baggrunden for partnerskabet er, at Lolland Kommune er blandt de kommuner, der ved tildelingen af særtilskud for 2022 har opfyldt flest kriterier for en særligt vanskeligt stillet kommune. Samtidig har kommunen i 2024 modtaget 90 mio. kr. fra den ekstraordinært forhøjede særtilskudspulje, sådan at kommunen i alt har modtaget 210 mio. kr. i særtilskud i 2024.

Foto: Fiskeri efter havørred ved Albuen Strand - Henning Nørgaard Pedersen, Nakskov Fotogruppe.

Landspolitik med betydning for Lolland

Seneste nyt er, at kommunerne tilsammen i 2023 ligger under den tilladte serviceramme, også selvom en række kommuner kan have problemer med overholdelse af deres individuelle servicerammer. Det vil sige, at kommunerne samlet set har brugt mindre på service, end de måtte. Det betyder samtidig, at kommunerne set under ét ikke overskrider den samlede serviceramme og derfor undgår sanktionering.

Det kommunale udgiftsloft for 2024 – som er udgangspunktet for den kommunale serviceramme for 2024 – er blevet løftet med 2,4 mia. kr. Anlægsrammen har samtidig fået et løft opad med 0,8 mia. kr., så kommunerne samlet set i 2024 har mulighed for at investere 19,3 mia. kr. i anlæg. Det aftalte niveau skal understøtte muligheden for at investere i de fysiske rammer for den borgernære velfærd.

Finansieringstilskuddet på 3,5 mia. kr. blev i forbindelse med udligningsreformen gjort permanent, ligesom fordelingen sker efter fastholdte parametre - med 1,5 mia. kr. fordelt på alle kommuner og 2 mia. kr. fordelt efter kommunernes økonomiske vilkår. Lolland Kommunes andel er i 2024 blevet opgjort til 36,1 mio. kr. Det er 0,4 mio. kr. mindre end året før.

Aftalen om reformen af det kommunale tilskuds- og udligningssystem blev indgået i 2020, men formåede ikke at adressere den strukturelle ubalance i Lolland Kommunes økonomi. Det er tydeligt, at systemet forstærker skævvridningen af kommunernes økonomi i stedet for at løse problemet. Det er dog positivt, at der er en erkendelse af problemstillingen, hvilket understreges af, at Lolland Kommune i 2024 har modtaget et ekstra særtilskud på 90 mio. kr.

Regnskabsopgørelse

Beløb i mio. kr.

Noter	Oprindeligt budget	Korrigeret budget	Forventet regnskab 30.09.23	Regnskab 2023	Regnskab 2022	Budget 2024
Indtægter						
Skatter	-1.984,4	-1.983,8	-1.983,8	-1.985,2	-1.887,1	-2.110,7
Tilskud og udligning	-1.947,8	-1.998,0	-1.998,0	-2.001,0	-1.987,5	-2.009,5
Indtægter i alt	-3.932,2	-3.981,8	-3.981,8	-3.986,2	-3.874,6	-4.120,2
Driftsvirksomhed - Overførsler						
Klima, Teknik og Miljø	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fritid, Kultur og Folkesundhed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Børn og Skole	-4,8	-9,3	-10,5	-17,4	-13,1	-9,0
Ældre, Omsorg og Sundhed	220,0	220,8	220,8	220,8	215,2	225,9
Social og Arbejdsmarked	979,6	1.012,0	1.012,0	1.024,3	971,3	1.051,6
Økonomi og Erhverv	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,2
Overførselsudgifter i alt	1.194,9	1.223,7	1.222,5	1.228,0	1.173,9	1.268,7
Driftsvirksomhed - Service						
Klima, Teknik og Miljø	158,3	172,4	167,9	162,9	149,5	164,2
Fritid, Kultur og Folkesundhed	73,5	85,6	76,3	73,8	75,9	77,1
Børn og Skole	817,3	829,3	830,0	839,2	821,5	876,8
Ældre, Omsorg og Sundhed	656,9	648,3	648,2	647,7	629,7	669,5
Social og Arbejdsmarked	454,4	461,6	460,0	453,9	437,1	499,4
Økonomi og Erhverv	420,3	429,3	394,3	382,5	394,3	440,5
Serviceudgifter i alt	2.580,6	2.626,5	2.576,7	2.560,1	2.508,0	2.727,5
Driftsudgifter i alt	3.775,5	3.850,2	3.799,2	3.788,1	3.681,9	3.996,2
1 Driftsresultat før renter	-156,7	-131,6	-182,6	-198,1	-192,7	-124,0
Renter	14,0	12,0	12,0	9,3	15,1	15,6
Primært driftsresultat	-142,7	-119,6	-170,6	-188,8	-177,6	-108,4
Anlægsvirksomhed	113,5	137,7	73,8	41,5	58,6	91,9
2 Resultat i alt	-29,2	18,1	-96,8	-147,3	-119,0	-16,5

Minus = indtægt/overskud

Finansieringsoversigt

Beløb i mio. kr.

	Oprindeligt budget	Korrigeret budget	Forventet regnskab 30.09.23	Regnskab 2023	Regnskab 2022	Budget 2024
Resultat ifølge ovenstående	-29,2	18,1	-96,8	-147,3	-119,0	-16,5
Afdrag på lån	107,4	117,4	117,4	117,0	464,2	111,8
Optagne lån	-68,4	-91,0	-72,3	-9,2	-450,3	-49,2
Kursreguleringer	0,0	0,0	0,0	-4,7	9,2	0,0
Balanceforskydninger	-0,7	3,7	3,7	31,0	19,2	-0,7
Likvide ændringer i alt	9,1	48,2	-48,0	-13,2	-76,7	45,4
Likvid beholdning primo				-14,7	-91,4	-1,5
Likvide beholdninger ultimo				-1,5	-14,7	-46,9

Bevægelser (Tilgang og anvendelse af likvide midler): - = Indtægter og + = Udgifter

Beholdninger: - = Forøgelse og + = Forbrug

Alle tal er i årets priser (Regnskab 2023 i 2023-priser, Regnskab 2022 i 2022-priser og Budget 2024 i 2024-priser)

Balance

Beløb i mio. kr.

Noter	Ultimo 2023	Ultimo 2022
AKTIVER		
Materielle anlægsaktiver		
	905,2	927,8
	36,3	46,2
	4,4	6,1
	52,5	84,2
	998,4	1.064,3
Finansielle anlægsaktiver		
3	1.370,8	1.268,1
	-0,7	-0,5
	1.370,1	1.267,6
Omsætningsaktiver		
	32,7	37,6
	140,4	143,4
	1,4	1,4
	174,5	182,4
Likvide beholdninger		
	-1,5	-14,7
	2.541,5	2.499,6
PASSIVER		
Egenkapital		
	-1.031,1	-1.101,9
	470,6	730,1
4	-560,5	-371,8
5	-653,0	-665,8
6	-1.049,6	-1.155,5
	-7,5	-7,6
	-270,9	-298,9
	-1.981,0	-2.127,8
	-2.541,5	-2.499,6

7 Kautions- og garantiforpligtelser udgør 1.881,8 mio. kr.
 Eventualforpligtelser udgør 0 mio. kr.
 Eventualrettigheder udgør 123,7 mio. kr., som består af indskud i Landsbyggefonden.

8 Værdien af repo ultimo året udgør 68 mio. kr.

Pengestrømsopgørelse

Beløb i mio. kr.

	Ultimo 2023	Ultimo 2022
DRIFTENS LIKVIDITETSVIRKNING:		
Regnskabsresultat		
Drift	3.788,1	3.681,9
Anlæg	41,5	58,6
Renter	9,3	15,1
Tilskud og moms	-2.001,0	-1.987,5
Skatter	-1.985,2	-1.887,1
Regnskabsresultat i alt	-147,3	-119,0
Finansforskydninger		
Kortfristede tilgodehavender og gæld	20,5	6,9
Langfristede tilgodehavender	11,1	10,8
Deponerede beløb	-0,7	1,8
Legater og deposita	0,1	-0,3
Finansforskydninger i alt	31,0	19,2
Driftens likviditetsvirkning i alt	-116,3	-99,8
FINANSIERING:		
Lånoptagelse	-9,2	-450,3
Afdrag på lån	117,0	464,2
Kursregulering	-4,7	9,2
Finansiering i alt	103,1	23,1
Ændring af likvide aktiver	-13,2	-76,7
Likvide aktiver primo	-14,7	-91,4
Likvide aktiver ultimo	-1,5	-14,7

Bevægelser (Tilgang og anvendelse af likvide midler): - = Indtægter og + = Udgifter

Likvide aktiver: - = Negativ og + = Positiv

Driften af Lolland Kommune inklusive anlæg og renter har i 2023 medført en kasseforøgelse på 147,3 mio. kr.

Finansforskydninger har medført et kassetræk på 31 mio. kr.

Der er optaget lån for 9,2 mio. kr. og afdrag på lån udgør 117 mio. kr.

Ovenstående har i alt medført en kasseforøgelse på 13,2 mio. kr.

Hoved- og nøgletal

Oversigt over væsentlige økonomiske nøgletal i mio. kr.

Regnskab	2023	2022	2021	2020	2019
Regnskabsopgørelsen *					
Skatter	-1.985,2	-1.887,1	-1.818,5	-1.883,0	-1.870,8
Tilskud og udligning	-2.001,0	-1.987,5	-1.956,6	-1.786,2	-1.697,8
Driftsvirksomhed	3.788,1	3.681,9	3.600,6	3.584,8	3.379,4
Driftsresultat før renter	-198,1	-192,7	-174,5	-84,4	-189,2
Renter mv.	9,3	15,1	12,0	13,8	15,3
Resultat af primær driftsvirksomhed	-188,8	-177,6	-162,5	-70,6	-173,9
Anlægsvirksomhed	41,5	58,6	112,9	103,5	119,8
Resultat i alt	-147,3	-119,0	-49,6	32,9	-54,1
Driftsoverførsler	64,6	54,7	81,8	81,1	84,5
Afdrag på lån	117,0	100,0	95,7	87,1	84,4
Balance, aktiver					
Anlægsaktiver i alt	2.368,5	2.331,9	2.301,4	2.319,6	2.379,1
Omsætningsaktiver i alt	174,5	182,4	174,8	165,8	151,5
Likvide aktiver	-1,5	-14,7	-91,4	-68,9	-20,6
Balance, passiver					
Egenkapital	560,5	371,8	189,1	69,8	202,2
Hensatte forpligtelser	653,0	665,8	721,4	789,2	857,2
Langfristet gæld	1.049,6	1.155,5	1.167,0	1.254,1	1.150,3
Kortfristet gæld	278,4	306,5	307,3	303,4	300,3
Ændring i likvide aktiver	13,2	76,7	-22,5	-48,3	-20,6
Gennemsnitlig likviditet (kassekreditreglen)	137,9	137,0	112,6	64,0	94,7
Gennemsnitlig likviditet pr. indbygger (kr.)	3.453	3.416	2.778	1.557	2.276
Langfristet gæld pr. indbygger (kr.)	26.292	28.810	28.787	30.510	27.641
Skatter og tilskud					
Udskrivningsgrundlag pr. indbygger (kr.)	172.279	162.585	155.149	155.174	152.592
Indkomstskat pr. indbygger (kr.)	45.309	42.760	40.804	41.878	41.181
Tilskud og udligning pr. indbygger (kr.)	50.124	49.556	48.265	43.456	40.797
Indtægter i alt pr. indbygger (kr.)	95.433	92.316	89.069	85.334	81.978
Udskrivningsprocent kommuneskat	26,30	26,30	26,30	27,00	27,00
Grundskyldspromille	33,09	33,09	33,09	33,09	33,09
Indbyggertal pr. 1. januar	39.921	40.107	40.539	41.105	41.615
Antal ansatte					
Fuldtidsstillinger i alt	3.187	3.225	3.243	3.262	3.280
Fuldtidsansatte pr. 1000 indbyggere	80	80	80	79	79
Samhandelsbalance (mio. kr.) **					
Betalinger til andre kommuner	175,7	176,4	178,8	178,9	193,5
Betalinger fra andre kommuner	-71,9	-78,5	-80,5	-80,8	-87,6
Samhandelsresultat	103,8	97,9	98,3	98,1	105,9

*) Minus = overskud

**) Samhandelsbalancen udtrykker forholdet mellem Lolland Kommunes betalinger til andre kommuner og tilsvarende betalinger fra andre kommuner. Betalingerne vedrører alle ydelser for kommunens borgere.

Samhandelsbalancen viser, at Lolland Kommune har underskud på handelen med andre kommuner.

En række kommuner har siden kommunesammenlægningen trukket specielt borgere på social- og psykiatriområdet hjem. Lolland Kommune har ikke foretaget samme hjemtagelse af egne borgere.

På ældreområdet flytter borgere ud af kommunen og tættere på egne børn. Betalingsforpligtelsen herfor tilfalder i en række tilfælde Lolland Kommune.

Foto: Femø - Knud Erik Stegmann, Nakskov Fotogruppe.

NOTE 1

PERSONALEOVERSIGT - ANTAL FULDTIDSSTILLINGER

Område	2023 Antal stillinger	2022 Antal stillinger
Pleje	1.036,5	1.047,3
Plejeadministration	125,7	122,8
Børn og unge	894,7	900,7
Teknik og håndværk	149,3	144,4
Undervisning og kultur	367,3	358,6
Køkken og rengøring	56,0	61,2
Specialarbejde/vejarbejde	188,9	206,8
Administration	362,6	377,1
Øvrige	6,2	6,4
I alt	3.187,2	3.225,3
Lønsum (mio. kr.)	1.599,3	1.552,6

NOTE 2

OVERFØRSEL AF UFORBRUGTE BEVILLINGER TIL 2024 *)

Mio. kr.

	2023	2022
Overførsel af decentrale enheders mer-/mindreforbrug:		
Klima, Teknik og Miljø	0,9	0,9
Fritid, Kultur og Folkesundhed	0,9	0,3
Børn og Skole	0,3	5,9
Ældre, Omsorg og Sundhed	0,6	0,1
Social og Arbejdsmarked	1,5	1,2
Økonomi og Erhverv	17,1	10,3
I alt overførsel af decentrale enheders mer-/mindreforbrug	21,3	18,7
Øvrige driftsoverførsler:		
Klima, Teknik og Miljø	8,0	5,5
Fritid, Kultur og Folkesundhed	8,1	9,6
Børn og Skole	0,0	0,0
Ældre, Omsorg og Sundhed	0,0	0,0
Social og Arbejdsmarked	0,4	0,7
Økonomi og Erhverv	26,8	23,7
I alt øvrige driftsoverførsler	43,3	39,5
I alt projektoverførsler	0,0	-3,5
Driftsoverførsler i alt	64,6	54,7
Anlæg:		
Klima, Teknik og Miljø	42,8	12,7
Fritid, Kultur og Folkesundhed	6,5	0,4
Børn og Skole	0,0	0,0
Økonomi og Erhverv	46,6	38,5
I alt anlæg	95,9	51,6
Lånoptagelser:		
Energibesparende foranstaltninger	-1,8	-1,3
Nedrivningspuljer	-5,4	-4,1
Havne	-40,9	-9,3
Ældreboliger	-7,5	0,0
Færger	-0,3	0,0
I alt lånoptagelser	-55,9	-14,7
Balanceforskydninger		
Indskud i landsbyggefonden	4,4	4,4
I alt ønsker om overførsler til 2024	109,0	96,0

Positive tal = overførsel af overskud

* Ovenstående bevillingsoverførsler er under forudsætning af byrådets godkendelse på mødet den 30. marts 2024.

NOTE 3

LANGFRISTEDE TILGODEHAVENDER

	Ejerandel	Indre værdi	Kommunens andel
Aktier og andelsbeviser og ejerandele:			
Refa	41%	2,9	13,8
Lolland Falster Airport	50%	1,4	0,7
LF Brandvæsen	48%	5,3	3,3
Lokaltog (Lollandsbanen)	6%	722,3	45,1
Lolland Energiholding A/S	100%	1.082,3	1.169,4
Sampension	1%	3.744,0	29,9
Fælleskøkkenet I/S	39%	71,5	28,2
Aktier, andelsbeviser og ejerandele i alt			1.290,4
Øvrige langfristede tilgodehavender:			
Udlån til beboerindskud nominel værdi			14,7
Hensættelse til forventet tab			-6,7
Kontanthjælp mod tilbagebetaling, nominel værdi			28,0
Hensættelse til forventet tab			-28,0
Indefrosne ejendomsskatter			48,8
Indskud i Landsbyggefonden er optaget under eventualrettigheder i note 6.			0,0
Andre langfristede udlån og tilgodehavender:			12,4
Deponerede beløb for lån mv.			11,2
Øvrige langfristede tilgodehavender			80,4
Langfristede tilgodehavender i alt			1.370,8

NOTE 4

EGENKAPITALFORKLARING

	Mio. kr.	
	2023	2022
Egenkapital ultimo	-371,8	-189,1
Primosaldoregulering	-27,0	-25,6
Egenkapital primo	-398,8	-214,7
Resultat konto 00-07 drift og anlæg	-147,3	-119,0
Skattefinansierede aktiver	70,8	41,8
Pensionsforpligtelser tjenestemænd	-14,5	-66,4
Værdiregulering hensættelser	1,8	10,8
Værdiregulering fælleskommunale selskaber mv.	-96,5	-58,2
Værdiregulering leasing	-3,0	-3,1
Værdiregulering indskud i Landsbyggefonden	0,0	0,0
Værdiregulering indefrosne feriepenge	4,0	2,4
Øvrige værdireguleringer	0,2	-1,9
Værdireg. tab og optaget tilg. på kontanthjælp og beboerindskud	29,2	22,3
Værdiregulering lån	0,9	3,1
Urealiserede kurstab/-gevinster	-4,7	9,2
Afskrivninger	-2,6	1,9
Egenkapital ultimo	-560,5	-371,8

NOTE 5

HENSATTE FORPLIGTIGELSER

	Mio. kr.	
	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Tjenestemandspension - ikke forsikringsdækket	-613,1	-627,5
Forventet udbetaling til arbejdsskader	-37,1	-37,0
Eftervederlag	-1,4	-1,3
Retssager/erstatningskrav	-1,5	0,0
Hensatte forpligtigelser i alt	-653,1	-665,8

Tjenestemandspensioner

Forpligtelsen på tjenestemandspension er optaget på baggrund af en aktuariemæssig beregning foretaget november år 2019 af Sampension korrigeret for udbetaling og forpligtelser i efterfølgende år.

Hensættelsen genberegnes aktuariemæssigt hvert 5. år, og der sker ikke reguleringer for så vidt angår forventet antal leveår, renter mv.

Der vil således først ske regulering igen i forbindelse med regnskabsafslæggelsen år 2024.

Da forpligtelsen ikke er opgjort pr. 31. december 2023, kan den have ændret sig væsentligt, hvilket således ikke er indregnet i balancen.

Arbejdsskadeforpligtelse

Hensættelse til arbejdsskadeforpligtelser er opgjort på baggrund af en aktuariemæssig beregning foretaget ultimo 2021 korrigeret for de i aktuarberegningen forventede ændringer.

Hensættelsen genberegnes aktuariemæssigt hvert 5. år og der foretages ikke reguleringer for så vidt angår nye sager.

Der vil således først ske regulering igen i forbindelse med regnskabsafslæggelsen for regnskabsåret 2026.

Da forpligtelsen ikke er opgjort pr. 31. december 2023, kan forpligtelsen have ændret sig væsentligt, hvilket således ikke er indregnet i balancen.

NOTE 6

LANGFRISTET GÆLD

	Mio. kr.	
	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Ældreboliger	-75,8	-97,3
Finansielt leasede aktiver	-30,3	-33,3
Øvrig langfristet gæld	-822,9	-904,9
Indefrosne feriemidler	-120,6	-120,0
Langfristet gæld i alt	-1.049,6	-1.155,5

NOTE 7

KAUTIONS- OG GARANTIFORPLIGTIGELSER

		Mio. kr.
Garanti for lån til støttet boligbyggeri		975,2
Jyske Realkredit	19,1	
DLR Kredit A/S	2,1	
Nykredit Bank A/S	73,3	
Realkredit Danmark	880,7	
Øvrige garantier/kautitioner		786,4
Kommunekredit		786,4
Askø Strandvig Vandværk	0,3	
Birket Vandværk	0,7	
Borresminde Vandværk i Birket I/S	1,7	
Holeby Fjernvarme	6,4	
Kragenæs Vandværk	0,2	
Lolland Spildevand A/S	377,5	
Lolland Vand A/S	60,8	
Lolland Varme A/S	229,6	
Maribo Varmeværk a.m.b.a	53,5	
Nakskov Elnet A/S	4,6	
Rødby Varmeværk	45,8	
Rødbyhavn Fjernvarme	5,3	
Fælleskommunale selskaber		119,7
REFA ¹⁾	111,9	
Trafikselskabet Movia ¹⁾	1,3	
Udbetaling Danmark (solidarisk hæftelse) ¹⁾	6,5	
Realkredit Danmark		0,5
Søllested Gymnastikforening	0,5	
Kautions- og garantiforpligtigelser i alt		1.881,8

¹⁾ Solidarisk hæftelse. I oversigten er kun Lolland Kommunes andel medtaget. REFAs totale forpligtigelse udgør 280,3 mio. kr., Movias 107,2 mio. kr. og Udbetaling Danmarks udgør 918,8 mio. kr. Der har ikke været udløst garantiforpligtigelser med væsentligt tab for Lolland Kommune til følge de seneste 5 år.

EVENTUALFORPLIGTIGELSER

Verserende retssager		0,0
Eventualforpligtigelser i alt		0,0

Kommunen har været part i en tvist med Kommuneqarfik Sermersooq, hvor sagens udfald har resulteret i en betaling på 1,5 mio. kr. til Sermersooq. Beløbet er bogført som en forpligtelse i regnskabet, da beløb og sagens udfald var kendt ved regnskabsårets afslutning. Kommunen er part i enkelte tvister, hvor udfaldet ikke forventer at påvirke kommunens økonomi væsentligt.

EVENTUALRETTIGHEDER

Landsbyggefonden		123,7
Eventualrettigheder i alt		123,7

NOTE 8

REPO-FORRETNINGER

Repo-forretninger	-68,0
Repo-forretninger i alt	-68,0

Lolland Kommune anvender Repo-forretninger i forbindelse med likviditetsstyring.
Repo-forretninger er aftaler, hvor der sker handel med kommunens obligationer.
Arrangementet fungerer i realiteten som et kortfristet lån med sikkerhed i værdipapirer.

Ultimo 2023 er værdien af repo-forretningen opgjort til -68 mio. kr., som er tilgået kassebeholdningen og indregnet som en kortfristet gældsforpligtelse.
Udløbsdatoen er 3. januar 2024.

Regnskabsoversigt

Beløb i mio. kr.

Udvalg/politikområde	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Omlægeringer	Korrigeret Budget	Regnskab	Rest-budget	Ansøgt overførsel til 2024
Drift	3.775,6	74,7	0,0	3.850,3	3.788,1	62,2	64,6
Klima, Teknik og Miljø	158,3	14,1	0,0	172,5	162,9	9,6	8,9
Miljø og Planlægning	4,1	4,5	0,0	8,5	3,9	4,6	4,4
Kollektiv trafik, havne m.v.	57,4	7,8	0,0	65,2	64,7	0,5	0,9
Veje og grønne områder	96,9	1,8	0,0	98,7	94,2	4,5	3,6
Fritid, Kultur og Folkesundhed	73,5	12,1	0,0	85,6	73,8	11,8	9,0
Kultur	47,7	7,6	0,0	55,3	48,5	6,8	5,1
Folkeoplysning og idræt	24,8	4,7	0,0	29,6	24,8	4,7	3,8
Sundhed	0,9	0,1	0,0	1,0	0,8	0,2	0,1
Projekter	0,0	-0,3	0,0	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Børn og Skole	812,4	7,6	0,0	820,0	821,8	-1,8	0,3
Fælles - Skoler og Stab	28,7	2,1	-2,8	28,0	28,2	-0,2	0,1
Dagtilbud	128,3	2,8	0,7	131,9	137,2	-5,4	-1,9
Undervisning	280,0	4,3	1,2	285,5	289,7	-4,1	-0,5
Fritidstilbud	35,3	0,3	2,2	37,7	38,9	-1,2	0,0
Specialundervisning	73,7	-0,1	-1,4	72,2	73,6	-1,4	0,0
Sundhed	24,7	0,4	-0,3	24,8	23,3	1,5	1,5
Understøttende foransøgninger	12,9	0,5	0,0	13,4	12,7	0,7	0,6
Forebyggelse og anbringelse	228,8	0,3	0,3	229,5	221,2	8,2	0,6
Projekter	0,0	-3,0	0,0	-3,0	-3,0	0,0	0,0
Ældre, Omsorg og Sundhed	876,8	-7,6	0,0	869,2	868,5	0,7	0,6
Sundhed	291,1	3,5	-2,3	292,2	293,6	-1,4	0,0
Ældre	585,7	-13,1	2,1	574,7	572,7	2,0	0,6
Projekter	0,0	2,0	0,3	2,2	2,2	0,0	0,0
Social og Arbejdsmarked	1.434,0	39,6	0,0	1.473,6	1.478,3	-4,6	1,9
Forsikrede ledige	45,8	7,3	0,0	53,1	59,0	-6,0	0,0
Midlertidig forsørgelse	230,9	16,2	0,0	247,1	244,1	3,0	0,0
Varig forsørgelse	619,0	10,7	0,0	629,7	631,1	-1,4	0,0
Øvrige sociale formål	58,6	-3,7	0,0	54,9	53,3	1,6	0,0
Beskæftigelsesindsats	74,1	-1,0	0,0	73,1	81,4	-8,3	0,0
Socialpsykiatri	166,4	17,5	24,2	208,1	200,7	7,3	1,2
Handicappede	225,3	-5,7	-23,7	195,9	196,2	-0,3	0,7
Misbrug	13,5	0,2	0,0	13,7	12,6	1,1	0,0
Projekter	0,5	-1,9	-0,5	-2,0	-0,2	-1,8	0,0
Økonomi og Erhverv	420,5	9,0	0,0	429,4	382,8	46,6	43,9
Ejendomme	45,7	13,2	-1,2	57,7	45,0	12,6	11,3
Administration og fællesudgifter	349,3	21,4	1,2	371,9	337,8	34,1	32,6
Bevillingsreserve	25,5	-25,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Projekter		-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Anlæg	113,5	24,2	0,0	137,7	41,5	96,2	95,9
Klima, Teknik og Miljø	41,4	13,6		55,0	12,1	42,9	42,8
Fritid, Kultur og Folkesundhed	6,9	-3,9	4,2	7,2	0,6	6,5	6,5
Økonomi og Erhverv	65,2	14,5	-4,2	75,5	28,8	46,8	46,6
Finansielle bevillinger	-3.889,0	-98,9	0,0	-3.987,9	-3.829,6	-158,4	-51,5
Økonomi og Erhvervsudvalget	-3.889,0	-98,9	0,0	-3.987,9	-3.829,6	-158,4	-51,5
Skatter	-1.984,4	0,6	0,0	-1.983,8	-1.985,2	1,4	0,0
Tilskud og udligning	-1.947,8	-50,2	0,0	-1.998,0	-2.001,0	3,0	0,0
Renter	14,0	-2,0	0,0	12,0	9,3	2,7	0,0
Afdrag på lån	107,4	10,0	0,0	117,4	117,0	0,5	0,0
Lånoptagelser	-68,4	-22,5	0,0	-91,0	-9,2	-81,8	-55,9
Kursreguleringer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Balanceforskydninger	-0,7	4,4	0,0	3,7	31,1	-27,4	4,4
Forskydninger i likvide aktiver	-9,1	-39,2	0,0	-48,3	8,5	-56,8	0,0

Ledelsens påtegning

Økonomi- og Erhvervsudvalget har dags dato behandlet og aflagt årsberetning for 2023 for Lolland Kommune. Årsberetningen er en fortælling om 2023 og et supplement til de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet krævede skemaoversigter og regnskabsforklaringer.

Årsberetningen giver efter vores opfattelse et retvisende billede af kommunens økonomiske transaktioner og målopfyldelse i 2023 samt kommunens økonomiske stilling pr. 31. december 2023 opgjort i overensstemmelse med bestemmelserne i Indenrigs- og Sundhedsministeriets budget- og regnskabssystem om indregning og måling af regnskabsposter.

Vi anser de transaktioner, der er afspejlet i regnskabet, som værende gennemført i overensstemmelse med gældende love og regler, byrådets beslutninger og sædvanlig praksis, ligesom de underliggende dispositioner efter vores bedste overbevisning er gennemført under skyldig økonomisk hensyntagen.

Økonomi- og Erhvervsudvalget indstiller til byrådet, at årsrapporten overdrages til revisionen.

Lolland Kommune den 19. marts 2024

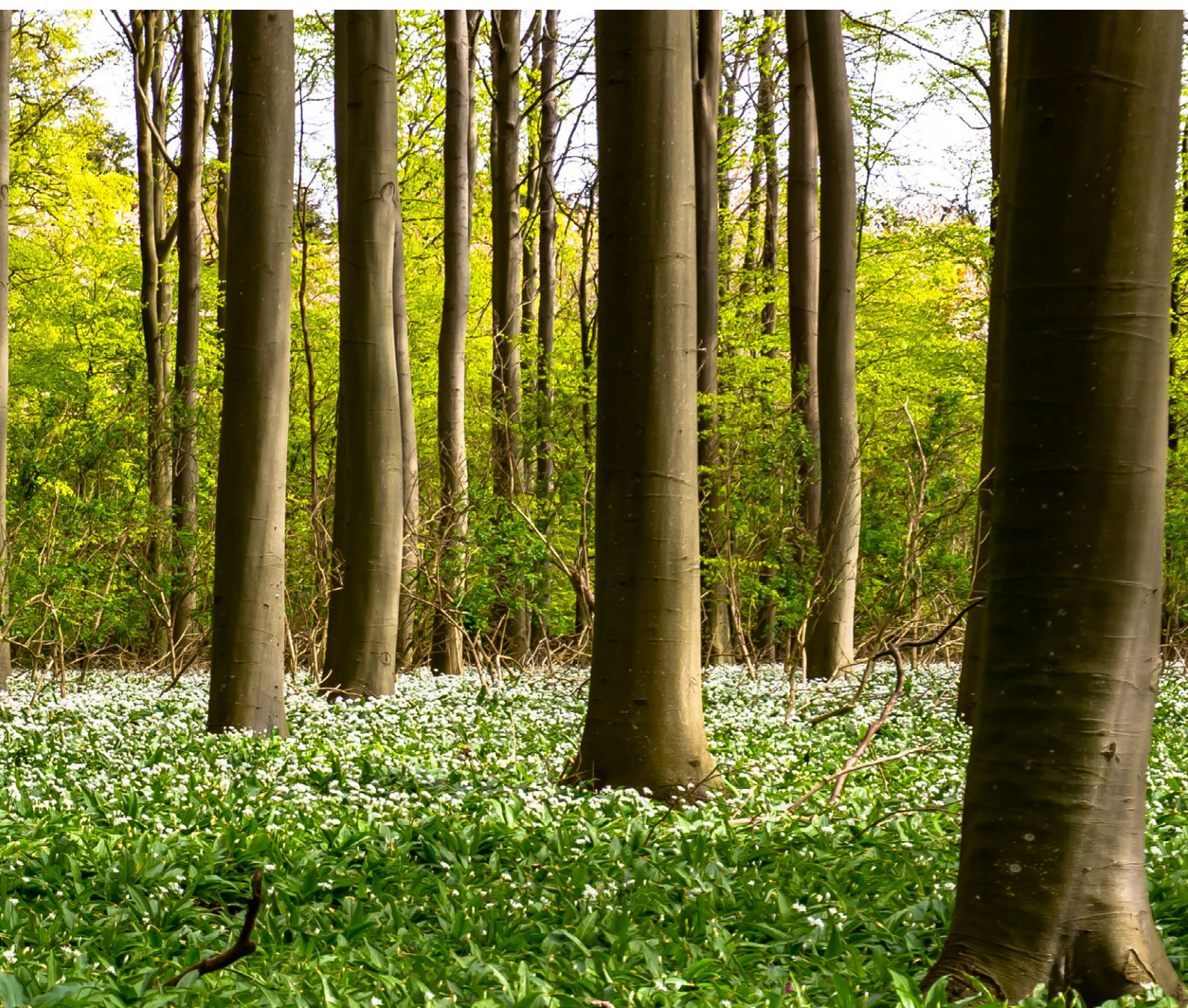
Borgmester Holger Schou Rasmussen / Kommunaldirektør Thomas Knudsen

Foto: Blomstrende ramsløg Lille Vejløskov - Henning Nørgaard Pedersen, Nakskov Fotogruppe. Borgmesteren indvier Nakskov Torv - Jens Larsen, Nakskov Fotogruppe. Lollandsbanens veteran tog - Jørgen Iversen, Nakskov Fotogruppe. Tårns havn - Jørgen Boelsmand, Nakskov Fotogruppe. Biler på damptræf - Søren Monefeldt, Nakskov Fotogruppe. Dodekalitten - Jens Larsen, Nakskov Fotogruppe.

Lolland Kommune
Torvet 3
4930 Maribo
www.lolland.dk